Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích,
Zemědělská fakulta,
Katedra cestovního ruchu Tábor

Studijní program: B 6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Obchodní podnikání – cestovní ruch

Státní hrad Křivoklát jako atraktivita cestovního ruchu

Vedoucí bakalářské práce:
PhDr. Zdeněk Vybíral, Ph.D.

Autorka:
Iva Hralová

2006

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zemědělská fakulta
Katedra cestovního ruchu
Akademický rok: **2004/2005**

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Iva HRALOVÁ**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Obchodní podnikání - cestovní ruch**

Název tématu: **Státní hrad Křiviklát jako atraktivita cestovního ruchu.**

Zásady pro vypracování:

Cíl práce:
Posoudit přínos objektu pro cestovní ruch v regionu.
Analýza historického vývoje Křivoklátu.
Zaměří se na ekonomickou stránku provozu objektu, posouzení zdrojů financování, skladbu a vývoj návštěvnosti, možnosti propagace, reklamy, spolupráce s dalšími subjekty v CR.
Analyzována bude infrastruktura cestovního ruchu, zejm. ubytování, stravování, dopravní obslužnost.
Na základě analýz práce doporučit možnosti rozvoje cestovního ruchu v dané lokalitě, rozšíření nabídky služeb atp.
Metodický postup:

1. Studium odborné literatury a pramenů.
2. Získání informací o hospodaření a marketingové strategii hradu Křivoklát, o jeho návštěvnosti, o spolupráci s dalšími subjekty cestovního ruchu.
3. Na základě získaných dat zhodnotit přínos Křivoklátu pro rozvoj cestovního ruchu ve zvoleném regionu.
4. S využitím hodnocení doporučit možnosti zlepšení.

Rámcová osnova:
1. Úvod, 2. Shrnutí pramenů a literatura, 3. Metodika řešení, 4. Výsledky řešení, 5. Další koncepce rozvoje, 6. Závěrečné zhodnocení, 7. Obrazová a mapová dokumentace, 8. Seznam literatury.

Rozsah práce:	**30 - 40 stran**
Rozsah příloh:	**dle potřeby**
Forma zpracování bakalářské práce:	**tištěná**

Seznam odborné literatury:

Benešová, K., Žižka, J.: Křivoklát hrad a okolí. Praha, 1987.
Kaše, J.,Outrata, J.J., Helfert, Z.: Křivoklát. Praha, 1983.
Palivec, V. a kol.: Křivoklátsko. Praha, 1986.
Sedláček, A.: Hrady, zámky a tvrze království českého. Praha, 1891. Díl VIII.
Horner, S., Swarbrooke, J.: Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času. Praha: Grada, 2003.
Králová, A.: Marketing destinace cestovního ruchu. Praha: Ekopress, 2003.

Vedoucí bakalářské práce:	**PhDr. Zdeněk Vybíral, Ph.D.** Katedra cestovního ruchu
Datum zadání bakalářské práce:	**15. března 2005**
Termín odevzdání bakalářské práce:	**15. dubna 2006**

prof. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc.
děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
studijní oddělení
VANČUROVA 2904 390 01 TÁBOR

L.S.

doc. Ing. Marie Hesková, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 15. března 2005

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Státní hrad Křivoklát jako atraktivita cestovního ruchu“ vypracovala samostatně na základě vlastního zjištění a materiálů uvedených v seznamu literatury.

.....

V Táboře dne 18. dubna 2006

Děkuji vedoucímu bakalářské práce PhDr. Zdeňku Vybíralovi, Ph.D. za metodické vedení a účinnou pomoc při zpracování bakalářské práce. Dále děkuji všem ostatním, kteří mi poskytli potřebné informace, bez nichž by tato práce nemohla vzniknout.

Obsah

1. Úvod 1

1.1 Metodický postup a struktura práce 1

1.2 Přehled literatury 2

2. Mikroregion Křivoklátsko 4

3. Obec Křivoklát 5

3.1 Stručná historie a současnost 5

3.2 Historické atraktivity 6

3.3 Přírodní atraktivity 6

4. Státní hrad Křivoklát 9

4.1 Historie hradu 9

4.2 Provoz 13

4.3 Využití památkového objektu 15

4.3.1 Prohlídkové okruhy 15

4.3.2 Kulturní využití 17

4.3.3 Využití hradu mimo sezónu 18

4.2 Návštěvnost 18

4.5 Propagace 22

4.6 Management 23

4.7 Ekonomické zajištění 24

4.8 Zhodnocení provozu objektu a návrhy na jeho optimální využití 25

5. Dopravní dostupnost 30

5.1 Silniční doprava 30

5.2 Železniční doprava 31

6. Služby cestovního ruchu 32

6.1 Ubytovací služby 32

6.2 Stravovací služby 35

6.3 Doplňkové služby 37

7. Zajímavosti v okolí 40

8. Turistika 42

8.1 Pěší turistika 42

8.2 Cykloturistika 43

8.3 Vodní turistika 44

9. Závěr 46

Summary 49

Seznam pramenů použité literatury 50

Seznam příloh 53

1. Úvod

Cestovní ruch je jedním z důležitých odvětví národního hospodářství České republiky. Podle dochovaných historických dokumentů se lze domnívat, že se cestovní ruch na území České republiky začal rozvíjet už v 19. století, kdy byl vyvolán zájem o pěší a cyklistické výlety do přírody. Vznikly první turistické spolky a sdružení, první horské boudy, které poskytovaly jednoduché ubytování a stravování. Rozvoj veřejné dopravy, zkracování pracovní doby a následný růst volného času spolu se zvyšováním mezd vytvořily dobré podmínky k masovějšímu rozvoji cestovního ruchu.[1]

Česká republika má díky své geografické poloze, snadné dostupnosti, přírodním předpokladům, existenci léčebných zdrojů a historickým památkám příznivé podmínky pro rozvoj cestovního ruchu. Disponuje také velkým bohatstvím kulturněhistorických památek. Celkově je evidováno 36 000 objektů, z čehož 2000 tvoří hrady a zámky. Podstatná část zájmu se však koncentruje jen na 200 zámků, 60 zachovalých hradů a zřícenin a 40 městských památkových rezervací. Některé z těchto památek byly vyhlášeny i Národní kulturní památkou.[2] Toto ohodnocení si v roce 1989 zasloužil i Státní hrad Křivoklát, který hrál důležitou roli v českých dějinách a má proto i státní význam.

1.1 Metodický postup a struktura práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je posouzení přínosu Státního hradu Křivoklát pro cestovní ruch v regionu a na základě analýz doporučit možnosti rozvoje cestovního ruchu v dané lokalitě.

Před zpracováním bakalářské práce byla sestavena osnova, ve které byly vytyčeny jednotlivé kapitoly práce. Poté následovalo časové rozvržení k jejich vypracování. Vlastnímu zpracování pak předcházela metoda kompilace (shromáždění potřebných faktů z dostupné literatury). V první kapitole je uveden hlavní cíl práce, způsob zpracování a přehled literatury. V dalších dvou kapitolách byla přiblížena oblast a samotná obec Křivoklát, ve které se Státní hrad Křivoklát (dále jen SH Křivoklát) nachází. Region byl geograficky vymezen a stručně charakterizován z hlediska chráněné krajinné oblasti a potenciálu pro cestovní ruch. Dále byl zhodnocen význam kulturně historických a přírodních atraktivit samotné obce a jejího přilehlého okolí. Charakteristikou potenciálu samotného hradu v cestovním ruchu se zabývá čtvrtá nejobsáhlejší kapitola. Nejprve byl SH Křivoklát zasazen do historického rámce. Dále

[1] Kiráľová, A.: Marketing destinace cestovního ruchu, Praha 2003, s. 146.
[2] Hrala, V.: Geografie cestovního ruchu, Praha 2001, s. 141.

zde práce zkoumá samotný provoz objektu a jeho využití. Pro porovnání skladby a vývoje návštěvnosti byla použita komparativní metoda. Kapitola se dále věnovala zkoumání propagace hradu, kde se práce zaměřila na druhy propagace, které hrad využívá. Tyto části čtvrté kapitoly se také opírají o informace získané od správy SH Křivoklát, Národního památkového ústavu územně odborného pracoviště středních Čech v Praze (dále jen NPÚ - ÚOP středních Čech v Praze) a vlastním marketingovým průzkumem v podobě dotazníkového šetření, který se stal stěžejní metodou práce.[3] Cílem výzkumu bylo především zjistit, jaká je struktura respondentů z hlediska zdrojových regionů, odkud získávají informace o SH Křivoklát, zda využívají ubytovacích a stravovacích služeb v Křivoklátě a jaký způsob dopravy využívají k návštěvě SH Křivoklát. Tento průzkum byl proveden v sezóně (červen - září) roku 2005 před vstupní bránou do objektu a na nádvoří SH Křivoklát. V dotazníku byly použity otevřené a uzavřené otázky.[4] Celkem bylo osloveno 204 respondentů, z čehož bylo 117 (57,4 %) žen a 87 mužů (42,6 %). Výsledky jednotlivých otázek a statistické údaje o respondentech z tohoto šetření byly zpracovány do tabulek a grafů, které jsou součástí kapitol 4, 5, 6. Čtvrtá kapitola se také zaměřuje na řízení objektu a jeho ekonomické zajištění, ke kterému bylo využito matematických metod pro zjišťování poměrů. Jako doplňující zdroj informací posloužily také internetové stránky, zejména SH Křivoklát.[5] Tyto stránky poskytují informace týkající se provozu hradu, dále pak dopravní dostupnosti, kontaktů atd.

V páté a šesté kapitole byla na základě terénního průzkumu analyzována infrastruktura cestovního ruchu, zejména dopravní dostupnost a možnosti dopravy, úroveň a nabídka ubytovacích a stravovacích služeb včetně jejich využitelnosti. V sedmé kapitole byly popsány další kulturně historické a přírodní zajímavosti v blízkém okolí hradu. Turistickými možnostmi v regionu se zabývá osmá kapitola, ve které jsou uvedeny trasy pro pěší turistiku, cykloturistiku a vodní turistiku. V závěru na konci práce jsou shrnuty nejdůležitější poznatky získané touto prací. Dále je pak uveden seznam pramenů použité literatury a do příloh byly zařazeny fotografie týkající se hradu, mapy, vzor dotazníku apod.

1.2 Přehled literatury

Historie SH Křivoklát a obce Křivoklát

Křivoklát je významná kulturně historická památka s bohatou historií. Stěžejní literaturou, která mapuje oblast historie, se staly publikace Křivoklát, hrad a okolí od Kláry

[3] Vzor dotazníku je uveden v příloze č. 14.
[4] Postup pro vytvoření dotazníku je uveden v publikaci Zbořil, K.: Marketingový výzkum – metodologie a aplikace, Praha 1998, s. 51 – 64.
[5] http://www.krivoklat.cz.

Benešové a Jana Žižky,[6] České hrady od Dobroslavy Menclové[7] a Hrady, zámky a tvrze království českého sepsané Augustem Sedláčkem.[8] Tyto knihy popisují hrad za vlády českých dynastií jak po stránce politické tak po stránce architektonické a umělecké.

Cestovní ruch

Vzhledem k tomu, že se práce zabývá významem památkového objektu pro cestovní ruch v daném regionu, byl zkoumán potenciál této památky i lokality, dopravní dostupnost a oblast služeb poskytovaných obcí. V popsání této problematiky hrály významnou roli publikace Průvodce po České republice, Křivoklátsko od Marcely Zíkové,[9] která vymezuje a charakterizuje oblast Křivoklátska z hlediska geografie, turistiky a praktických informací; Technika služeb cestovního ruchu od Jána Oriešky[10] a Cestovní ruch, výkladový slovník od Martiny Páskové a Josefa Zelenky,[11] které charakterizují a definují pojmy z oblasti cestovního ruchu.

Management a marketing

SH Křivoklát patří pod správu NPÚ, který je příspěvkovou organizací a patří tak mezi organizace neziskové. Bylo tedy příhodné se seznámit s touto problematikou. K tomu posloužila kniha Řízení neziskových organizací od Petera Druckera,[12] která na základě praxe seznamuje čtenáře s principy řízení těchto organizací. I když hrad jako památkový objekt patří mezi neziskové organizace, je pro něj důležité využívat i oblast marketingu pro svou propagaci. Tato problematika je popsána v kapitole Marketing neziskových organizací od Heleny Horákové v publikaci Marketingové aplikace[13] sepsané Eduardem Stehlíkem a kolektivem autorů. Tuto oblast dále popisuje odborná publikace Marketing a management muzeí a památek od Ladislava Kesnera.[14] Neméně důležitá je i propagace samotné obce. Touto oblastí se zabývá kniha Marketing měst a obcí od autorek Lidmily Janečkové a Miroslavy Vaštíkové,[15] která je doplněna poznatky a příklady z praxe. Dále jsou zde rozebrána 4P marketingového mixu.

---

[6] Benešová, K. – Žižka, J.: Křivoklát hrad a okolí, Praha 1987.
[7] Menclová, D.: České hrady, 1.a 2. díl, Praha 1972.
[8] Sedláček, A.: Hrady, zámky a tvrze království českého, Díl VIII., Praha 1891.
[9] Zíková, M.: Průvodce po České republice, Křivoklátsko, Praha 2005.
[10] Orieška, J.: Technika služeb cestovního ruchu, Praha 1999.
[11] Pásková, M. – Zelenka, J.: Cestovní ruch, výkladový slovník, Praha 2002.
[12] Drucker, P.: Řízení neziskových organizací, Praha 1994.
[13] Stehlík, E. a kolektiv autorů: Marketingové aplikace, Praha 2004.
[14] Kesner, L.: Marketing a management muzeí a památek, Praha 2005.
[15] Janečková, L. - Vaštíková, M.: Marketing měst a obcí, Praha 1999.

2. Mikroregion Křivoklátsko

Pod pojmem Křivoklátsko se rozumí území západní části Středočeského kraje, které administrativně spadá převážně do okresů Rakovník a Beroun.[16] Na severovýchodě svou jihozápadní částí do Křivoklátska zasahuje i okres Kladno. Naproti tomu na jihozápadě – severním Zbirožskem – patří k severovýchodní části Plzeňského kraje, a to k okresu Rokycany. Nepatrnou plochou – asi 10 km^2 – je na Křivoklátsku zastoupen z tohoto kraje též okres Plzeň-sever. Popisované území se v podstatě kryje s Chráněnou krajinnou oblastí Křivoklátsko v povodí střední Berounky.

CHKO Křivoklátsko byla vyhlášena výnosem Ministerstva kultury ČSR 24. listopadu 1978 a její celková rozloha činí 628 km^2. Tato oblast leží po obou březích řeky Berounky a na jejím území bylo zvláštním výnosem zřízeno 24 maloplošných chráněných území v kategoriích národní přírodní rezervace (4 NPR), přírodní rezervace (15 PR) a přírodní památka (5 PP). Roste zde 58 památných stromů.[17] Doménou Křivoklátska jsou zachovalé lesní komplexy s pestrou druhovou skladbou a jejich ekosystémy, které zaujímají téměř 64 % plochy CHKO. Najdeme zde více než 56 druhů lesních dřevin a přes 1800 cévnatých rostlin[18] (z toho 450 druhů vzácných). Druhová pestrost fauny je největší u hmyzu, měkkýšů, pavoukovců a obratlovců.

Území Křivoklátska láká návštěvníky v mnoha směrech. Pyšní se zejména pestrou a bohatou minulostí, což dokládá množství archeologických nálezů a památek, které patří k nejznámějším a nejnavštěvovanějším v Čechách jako např. keltské oppidum Stradonice[19], hrad Křivoklát[20] či zříceniny Žebrák a Točník.[21] V ničem za nimi nezaostávají ani rozmanité a jedinečné přírodní krásy, jejichž zachování je věnována velká pozornost a péče. V letních měsících zpestřují pobyt na Křivoklátsku četné kulturní a společenské akce. To vše spolu s ideální polohou v blízkosti hlavního města činí z tohoto regionu mimořádně přitažlivou turistickou a rekreační oblast.

---

[16] Zíková, M.: Průvodce České republiky. Křivoklátsko, Praha 2005, s. 6 a 37.
[17] Více o památných stromech v CHKO na http://www.mikroregion.net /rakovnicko/cz/rakovnicko/ ochranaprirody/pamatnestromy/chko_krivoklatsko/.
[18] Podrobněji o chráněných cévnatých rostlinách v ČR v publikaci Bureš, P.: Černý a červený seznam cévnatých rostlin České republiky (stav v roce 2000), Praha 2001.
[19] Dějiny keltské kultury přibližuje Waldhauser, J.: Encyklopedie Keltů v Čechách, Praha 2003.
[20] Historie hradu Křivoklát je blíže popsána v kapitole 4.1.
[21] O těchto kulturních památkách více v publikaci Menclová, D.: Žebrák a Točník. Státní hrady a okolí, Praha 1958.

3. Obec Křivoklát

3.1 Stručná historie a současnost

Dějiny obce Křivoklát[22] jsou úzce spjaty s dějinami stejnojmenného hradu. Na přelomu 14. a 15. století začala v křivoklátském podhradí vznikat prvá obydlí drobných řemeslníků. Brzy se pro tuto část Křivoklátu vžilo pojmenování Budy. Nejstarší stavbou tu byl panský mlýn, který se stal základem a středem pozdější obce. V druhé polovině 16. století byl na rozsáhlém návrší nad hradem Křivoklátem postaven hospodářský dvůr. Ten se stal základem druhé části obce. V průběhu 17. a 18. století srostl s malou osadou, která se jmenovala Čamrdoves, snad podle dřevěných knoflíků, jež zdejší obyvatelé vyráběli. V roce 1685 přešel Křivoklát z rukou koruny do majetku hrabat z Valdštejna[23] a po roce 1756 se jeho vlastníky stala knížata z Fürstenberka.[24] Když se roku 1818 oženil Karel Egon II. z Fürstenberka s Amálií Bádenskou, byla horní část obce přejmenována na počest paní kněžny na Amaliinu Horu nebo-li Amalín. Roku 1864 se k Budám a Amalínu připojila nedaleká osada Častonice a vznikl jeden správní celek. Ten byl usnesením obecního zastupitelstva z 1. 12. 1886 spojen v jediný společný katastr pod jménem Křivoklát. Roku 1896 byla obec povýšena na městečko a stala se střediskem celého kraje. Za tzv. první republiky se stala obec s hradem oblíbeným cílem turistických tras.

Současnost - Mikroregion Křivoklát

V současnosti je obec Křivoklát centrem Chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko ve správním obvodu Rakovníka jako obec s rozšířenou působností. V roce 1999 se spojily obce Křivoklátska do sdružení venkovských sídel v přirozeném a historicky spjatém zájmovém území a utvořily tak sdružení Mikroregion Křivoklát.[25] Původně se spojilo 11 obcí a od roku 2004 se jich čítá 13. Administrativním centrem mikroregionu je obec Velká Buková a kulturně historickým centrem je obec Křivoklát. Obce mikroregionu jsou členy Regionálního sdružení Křivoklátsko.

Starostkou obce Křivoklát je paní Ing. Pavla Hůlová. Obecní úřad se nachází na adrese Dr. Miroslava Tyrše 93, 270 23 Křivoklát. Úřední hodiny probíhají v pondělí a ve středu od 8.00 do 17.00. V obci je vybudována kanalizace a rozvod vody. Není zde zaveden rozvod plynu. Obec disponuje zdravotním zařízením, lékárnou, poštou, základní školou pro

[22] Zpracováno podle: Benešová, K. – Žižka, J.: Křivoklát, hrad a okolí, Praha 1987, s. 37 a 38; http://web.telecom.cz/obec_krivoklat/historie.html; http://web.telecom.cz/obec_krivoklat/mikro.html.
[23] Mašek, P.: Modrá krev. Minulost a přítomnost šlechtických rodů v českých zemích, Praha 1992, s. 178 – 183.
[24] O Fürstenbercích více v publikaci Skalická, E.: Šlechtické rody na Rakovnicku, Rakovník 1998.
[25] O mikroregionu více na http://www.mikroregion.net/krivoklat/cz/.

1. až 9. ročník, obchody s potravinami, benzinovou pumpou, hotely, penziony a také restauracemi.

Katastrální výměra obce je 643 hektarů. Bydlí zde celkem 671 obyvatel, z čehož je 308 mužů a 363 žen. Průměrný věk obyvatel je 39,7 let.[26] V samotné obci a jejím nejbližším okolí se nachází řada kulturních i přírodních památek a atraktivit.

3.2 Historické atraktivity

Nejvýznamnějším památkovým objektem v Křivoklátě je SH Křivoklát. V této kapitole jsou uvedeny další historické atraktivity, které se v městečku nacházejí.[27]

Kostel sv. Petra

Tento významný kostel se nachází necelých 500 metrů od hradu. Je to novogotická stavba, kterou založil král Vladislav II. v podhradí Křivoklátu. Kostel byl vysvěcen roku 1522. Dnešní podoba je výsledkem přestavby prováděné roku 1885 pod vedením J. Mockera, který navrhl novou pseudogotickou věž. Loď kostela má čtyři pole křížové klenby. Zařízení je zejména pseudogotické. Hlavní oltář vytvořil J. Leimer z Vídně, boční oltáře vyřezal E. Pauer z Prahy. Vedle kostela stojí v zahradě přízemní domek zvaný *Laubovna*, kde se narodil a bydlel známý houslový virtuos Ferdinand Laub (1832-75).

Pomník knížete Karla Egona II. z Fürstenberka

Čtrnáct metrů vysoký novogotický pískovcový pomník stojí ve stráni proti hradu Křivoklátu při silnici z Amalína do nejstarší části Křivoklátu, Bud. V letech 1858-60 jej podle návrhu architekta Antonína Jiruše zhotovil Karel J. Svoboda. Mramorovou portrétní bustu knížete Karla vytvořil pražský sochař Emanuel Max. V letech 1918 a 1928 byl pomník dvakrát stržen kladenskými radikály.

V obci najdeme také dvě *sochy sv. Jana Nepomuckého, kapličku Panny Marie, kapličku sv. Vendelína* a jeden kilometr severně od vsi stojí *kaplička sv. Eustacha.*

3.3 Přírodní atraktivity

Na území CHKO Křivoklátsko bylo zřízeno několik maloplošných chráněných území v určitých kategoriích. Některé z nich procházejí Křivoklátem nebo se vyskytují v bezprostřední blízkosti tohoto městečka.[28]

---

[26] http://www.czso.cz/csu/edicniplan.

[27] Cechner, A.: Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Rakovnickém, 2. díl, Praha 1913, s. 44 – 54.

[28] Kapitola byla zpracována podle Zíková, M.: Průvodce České republiky. Křivoklátsko, Praha 2005, s. 39; http://www.mikroregion.net/rakovnicko/cz/priroda_rakovnicka/chko_krivoklatsko/.

Přírodní rezervace (PR), Naučná stezka (NS) U Eremita

Tato rezervace byla vyhlášena v roce 1984. Na suťových svazích je zde les s hojnými porosty tisu. Na skalním výchozu nad Berounkou se nachází teplomilná společenstva, na vápencovém pěnovcovém splazu u rameniště společenstvo mechorostů. Vyskytuje se zde charakteristická fauna hmyzu a pavoukovců. Naučná stezka začíná na turistické cestě z Roztok u Křivoklátu k ústí potoka Klucná a prochází přes území PR U Eremita. Je dlouhá asi 1 km a podél její trasy jsou umístěny 2 panely s informacemi z oboru dendrologie, lesnictví, botaniky a geologie. Trasa vede po strmé stráni nad údolím Berounky, je lehká ale exponovaná (nebezpečí při sněhu, náledí a po deštích), projít ji trvá asi 1 hodinu.

Přírodní rezervace, Naučná stezka Brdatka

PR byla vyhlášena v roce 1984 a prochází jí Naučná stezka Brdatka, která se rozkládá na strmé stráni na levém břehu řeky Berounky a je souběžná se značenými turistickými cestami po červené a zelené. Spojuje Zbečno a Křivoklát. Její délka je 3,3 km s převýšením 186 m. Obsahuje 16 informačních panelů (včetně dvou úvodních) a je průchozí z obou stran (první a poslední panely jsou shodné). Jsou zde popsány některé typické jevy v daném území a některé druhy bylin rostoucích v přírodní rezervaci. Naučná stezka byla otevřena jako ukázka zachovalých lesních společenstev na jižních a jihovýchodních expozicích Křivoklátské vrchoviny.

Vyhlídka, Naučná stezka Paraplíčko

Stezka začíná v obci Křivoklát u parkoviště nad hradem a končí u vyhlídky Paraplíčko nad ústím Rakovnického potoka do Berounky. Odtud můžeme spatřit starobylou obec Roztoky se strojírenským závodem Permon, stojícím na místě bývalých fürstenberských železáren z 19. století. NS měří asi 1,5 km. Byla zřízena v roce 2003 a jejími tvůrci byli žáci 9. ročníku ZŠ Křivoklát ve spolupráci se Správou CHKO Křivoklátsko rámci projektového vyučování v roce 2003. Realizaci zajistila obec Křivoklát z prostředků Programu péče o krajinu Ministerstva životního prostředí ČR.[29] Na stezce je umístěno 5 informačních panelů, je nenáročná, projít ji trvá asi 45 minut.

Školní naučná stezka Křivoklát

Tato stezka začíná zhruba 50 m od základní školy v Křivoklátě a měří asi 0,9 km. Prochází lokalitou nedaleko soutoku Rakovnického potoka s Berounkou a krátkým údolím s potokem, který pramení uprostřed a dále poměrně příkře stoupá erozní roklí k Velké

[29] Cíle a směrnice Programu péče o krajinu jsou uvedeny na http://www.env.cz/__C1256D3D006B 1934. nsf/ $pid/MZPKVF5L7KFR.

Bukové. Podél stezky je umístěno 25 informačních panelů. Jeden panel je věnován péči o zvěř a několik dalších se věnuje geologickým jevům. Účelem stezky je jednak doplnění výuky přírodopisu na základních školách, jednak dostatečné poučení o přírodě Křivoklátska na poměrně krátké a dosažitelné trase v centru chráněné krajinné oblasti. Trasa není fyzicky náročná, projít ji trvá asi 1 hodinu.

4. Státní hrad Křivoklát

4.1 Historie hradu

Jeho historie byla poznamenána pobytem českých králů z rodu Přemyslovců, Lucemburků i Jagellonců.[30]

První písemná zpráva o Křivoklátu pochází z roku 1110 z pera kronikáře Kosmy.[31] Ten o něm píše jako o přepevném, znovu postaveném hradě, na němž věznil český kníže Vladislav I. tři roky bratrance Otu Černého, knížete Olomouckého. Hrad byl umístěn na ostrohu, spadajícím kolem dokola strmými stráněmi do úzkého údolí Rakovnického potoka. Ostroh měl tu zvláštnost, že se podobal šipce namířené k úzké šíji, která hrad spojovala s hřebenem, táhnoucím se směrem na lovecký dvorec Zbečno.

Až donedávna se předpokládalo, že tento původní hrad Křivoklát, který byl přestavěn Vladislavem I. nejspíše do podoby opevněného dvorce obehnaného valy, stál na místě hradu dnešního. Základ k dnešnímu hradu Křivoklát byl položen v době, kdy začaly být staré dvorce a hradiště nahrazovány hromadně kamennými hrady. Přesná lokalizace starého hrádku nebyla přes mnohé pokusy dosud zjištěna.

Křivoklát za Přemyslovců

Pro svou polohu uprostřed lesů se Křivoklát těšil u Přemyslovců[32] velké oblibě. Stavba románsko-gotického hradu probíhala v několika fázích a byla dokončena až na konci vlády Přemysla Otakara II. Už v první fázi vzniklo opevnění, jehož součástí byla nejen hradba dělící hradní areál na dvě části (tzv. horní a dolní hrad), ale především mohutná věž, která dodnes tvoří typickou siluetu Křivoklátu. Vedle ní pak stál královský palác, na nějž upozorňují dochovaná románská okénka. V jeho druhém patře vznikl velkolepý reprezentační sál.

Již od 13. století se hradu říkalo Hrádek Křivoklát, což bylo obvyklé u královských úřadů. Lidé ho však nazývali jen Hrádek, tak jako teď je nazýván jen Křivoklát. Od roku 1241 se užíval německý název Burglin, Burgleis nebo také latinské Castellum. Odpovídá to politické i kulturní orientaci dvora posledních Přemyslovců na německé prostředí. Ve stejné době sem byl přenesen lovčí úřad ze Zbečna. Souvisí to s novostavbou hradu, k níž mohl dát popud již Přemysl Otakar I. před rokem 1230, ale která se rozeběhla naplno až po nástupu

[30] Tato kapitola byla zpracována podle: Benešová, K. – Žižka, J.: Křivoklát, hrad a okolí, Praha 1987, s. 2 – 32; Menclová, D.: České hrady, Praha 1972, 1. díl, s. 250 – 255 a 2. díl, s. 176, 420 – 422; Sedláček, A.: Hrady, zámky a tvrze království českého, Praha 1891, Díl VIII., s. 15 – 46.

[31] Více o tomto kronikáři Třeštík, D.: Kosmas. Studie s výběrem z Kosmovy Kroniky, Praha 1966.

[32] Život Přemyslovců přibližuje Žemlička, J.: Přemyslovci. Jak žili, vládli a umírali, Praha 2005.

jeho syna Václava I. (1230 – 1253). Po jeho smrti se ujal vlády jeho syn Přemysl Otakar II., kterého bohatství plynoucí z těžby stříbra činilo jedním z nejvlivnějších evropských panovníků své doby. S tím byla spojena i potřeba reprezentace panovníka a oslava jeho osoby jako nepřemožitelného bojovníka a křesťanského rytíře. To vše vedlo ke vzniku specifického dvorského umění. Do tohoto okruhu náležel rovněž i Křivoklát zejména po stránce architektury a vnitřního vybavení.

Po polovině 13. století se především změnila funkce hradu. Centrum krajské správy bylo přeneseno do nově založeného Rakovníka a hrad se stává výlučně sídlem královským. Byl spravovaný purkrabím, nejvyšším hradním úředníkem a velitelem hradní posádky. Přemysl Otakar II. zřídil na Křivoklátě rovněž instituci manů, kteří vykonávali na hradě vojenské a strážní služby a byli vázáni slibem věrnosti. Přemysl II. se zasloužil o dokončení a reprezentativní vybavení královského hradu. S osobou tohoto stavebníka vstoupila na Křivoklát klasická gotika. Poklasický stupeň slohu předznamenávaly s postupem stavby vzrůstající subtilnost a vertikalismus architektonických článků.

Křivoklát konce 13. století se představuje jako velký, bohatý a dosti složitý stavební komplex. Hned po tragickém konci posledního z dynastie Přemyslovců, Václava III. roku 1306, obsadil Křivoklát německými posádkami Rudolf I. Habsburk[33], který byl korunován v říjnu 1306 na českého krále. Roku 1307, po jeho časné smrti, se hradu zmocnil Vilém z Valdeka[34] a při dobývání hradu došlo k požáru. Zanikla při něm obě palácová křídla uprostřed spodního nádvoří a silně poškozeny byly i další budovy. Nouzově opraven byl snad jen horní hrad. Ostatní objekty, které byly z hlediska vojenské funkce hradu postradatelné, byly ponechány osudu.

Křivoklát za Lucemburků

Nástup lucemburské dynastie roku 1310 nebyl zpočátku provázen velkým hospodářským a kulturním rozkvětem.[35] Nový král byl nucen zastavovat královské zboží, mezi kterým byl i Křivoklát. Ten se tak udržel v rukou pána z Valdeka. Když v září roku 1316 vyhořel Pražský hrad, odešla sem na půl roku královna Eliška s dětmi. Malý Václav, pozdější Karel IV.,[36] zde ještě pobyl sám bez matky v letech 1319 – 1323, než jej otec povolal do Francie. Po smrti pána z Valdeka se hrad dostal zpět králi.

Roku 1325 byl opět zastaven zdejšímu purkrabímu panu Oldřichu Pluhovi z Rabštejna. Teprve roku 1333 po návratu z Francie jej po velkém úsilí dostal nazpět

[33] O životě Habsburků více pojednává Hamannová, B.: Habsburkové, životopisná encyklopedie, Praha 2001.
[34] O pánech z Valdeka více Ottův slovník naučný, 27. díl, 2002, s. 391 a 392.
[35] Podrobněji o uvedení českého státu do celoevropského povědomí Spěváček, J.: Král diplomat. Jan Lucemburský (1296 – 1346), Praha 1982.
[36] O politickém i soukromém životě tohoto panovníka více Spěváček, J.: Karel IV. – Život a dílo, Praha 1980.

Karel IV. O rok později sem byl svým otcem vykázán i s manželkou Blankou z Valois. Křivoklát musel být ještě několikrát zastaven, než se podařilo Karlovi IV. po smrti jeho otce roku 1347 hrad trvale vyplatit. Křivoklát si oblíbil i jeho syn Václav IV., až do devadesátých let. Úpadek Václavovy politické prestiže v říši i doma, prohlubující se hospodářská i společenská krize a rozpory v otázkách náboženských uvedly české země na pokraj revolučních změn, které se vyhrotily vzápětí po Václavově smrti 16. srpna 1419. V bojích během husitské revoluce[37] nezůstal ušetřen ani Křivoklát. Roku 1420 sem přijel král Zikmund a všechen Václavův poklad rozdal žoldnéřům. Téhož roku, patrně po Zikmundově korunovaci a po prohrané bitvě s husity na Vítkově, byly z obavy před husity převezeny na Křivoklát korunovační klenoty a zemské desky.

Po požáru 18. března roku 1422 byly desky i klenoty převezeny do Plzně a potom na Karlštejn. Už v srpnu dostal hrad zpět Aleš Holický ze Štenberka, poté se o něj znovu pokusil Žibřid z Chříče. Dostal ho od Zikmunda i s blízkým Týřovem a držel jej až do roku 1454. Teprve v tomto roce hrad vyplatil král Ladislav Pohrobek hned na začátku své krátké vlády v Čechách (†1457).[38] Král Jiří z Poděbrad (1457 – 1471) pobyl na Křivoklátě patrně jen krátce, když sem utekl z Prahy roku 1464 před morovou epidemií. Těsně před smrtí postoupil hrad synovi Jindřichovi a již téhož roku nově zvolený král Vladislav II. (1471 – 1516) z polské dynastie Jagellonců hrad vykoupil.[39]

Pozdně gotický Křivoklát za Vladislava II. Jagelonského a jeho syna Ludvíka

Situace se poněkud ustálila po smrti Matyáše Korvína roku 1490, když byl Vladislav zvolen králem uherským. V Čechách se to projevilo dalším oslabením královské pravomoci ve prospěch stavů. S Vladislavem II. se vrací Křivoklátu jeho ztracený lesk předního královského hradu, který následoval hned po Praze a Karlštejnu. Král změnil podobu Křivoklátu z důvodu okázalé královské reprezentace ve smyslu navázání na lucemburskou a tím i přemyslovskou tradici. Odraz raného dvorského umění Jagellonců v Čechách se na přestavovaném Křivoklátě projevil v tak vykrystalizované podobě, jakou dnes, po mladších přestavbách Pražského hradu, jinde soustředěnou nenajdeme. Tento nákladný architektonický i umělecký komplex byl zbudován pro potřeby krále. Na počátku své vlády zde mladý král Vladislav pobýval často při zábavách a lovu, ale po dobudování nesloužil hrad ani jeho synovi Ludvíkovi. Byl využíván jako vězení pro zvlášť významné vězně, jako byli za habsburské éry Jan Augusta či Edward Kelly. Sloužil také jako soukromé sídlo.

---

[37] Tuto problematiku přibližuje: Šmahel, F.: Husitská revoluce I – IV., Praha 1993.
[38] Více přibližuje Urbánek, R.: Konec Ladislava Pohrobka, Praha 1924.
[39] Situaci v českých zemích za dynastie Jagellonců přibližuje publikace Macek, J.: Jagellonský věk v českých zemích 1471 – 1526, Praha 2002.

Poslední uměleckohistorické práce o Jagellonském umění v Čechách pozměnily pohled také na pozdně gotický Křivoklát.[40] Vladislavovo přání navrátit zemi do předhusitských poměrů jak po stránce politické tak i náboženské ztratilo po roce 1483 naději na úspěch. Projevilo se to prostřednictvím umění v křivoklátské kapli, která byla vysvěcena roku 1522. Zde jsou soustředěny nejkvalitnější práce pozdně gotického Křivoklátu. Přestavba vnitřního hradu byla zhruba dokončena do roku 1516. V letech 1516 – 1523 byl hrad zastaven Zdeňkovi Lvu z Rožmitálu. Podle králova programu už nešlo v této době počítat s velkou stavební činností. Pozdně gotický Křivoklát s vyhraněným královským programem horního hradu, pestrou zástavbou hradu dolního a důmyslným systémem obrany byl v tehdejších poměrech impozantní a nákladnou stavbou. I vedle nových výstavných sídel nejbohatších šlechtických rodů zůstal po Pražském hradě prvořadou stavební a uměleckou záležitostí, i přesto, že byl ve své funkci prakticky nevyužit.

Noví majitelé Křivoklátu v 16. – 20. století

Po tragickém konci Ludvíka Jagellonského v bitvě u Moháče roku 1526 [41] nastoupili na trůn Habsburkové. Křivoklát se snažili sice udržet ve svých rukou, ale spíše kvůli výnosům z rozsáhlého panství a pevným vězením pro české nekatolíky. Hrad byl i v průběhu 16. století opravován. Nejvíce oprav si vyžádaly budovy starého pivovaru, odkud vyšel v roku 1597 požár. Po něm následovaly renesanční úpravy obytných pater nad pozdně gotickým přízemím starého pivovaru, nad předbraním i stavbami v jižním parkánu a také uvnitř pater Prochodité věže.

Pro možnosti lovu si oblíbil Křivoklát i Rudolf II. Po jeho smrti se vytratil zájem o bývalý český královský majetek. I přesto si Křivoklát uchoval svoji převažující pozdně gotickou podobu až do požáru v roce 1643. Další požár a nemožnost důkladných oprav způsobily, že v roce 1685 musela císařská komora hrad odprodat hrabatům z Valdštejna. Po nich přešel Křivoklát i s panstvím sňatkem na knížata z Fürstenberka.[42]

První polovina 19. století nebyla pro hrad nejšťastnější. Po požáru v roce 1826 byl téměř zničen. Karel II. Egon Fürstenberk dal hrad postupně obnovit v původní podobě. Rekonstrukční práce začaly v roce 1856. Smrt majitele Karla Egona však práce načas přerušila. Pokračoval v nich Maxmilián II. Fürstenberk. Restaurování bylo svěřeno architektu Josefu Mockerovi. Od roku 1906 pokračoval v obnově hradu vídeňský architekt Humbert Walcher z Moltheimu.

---

[40] O gotickém umění za Jagellonců v Čechách podrobněji Homolka, J. – Krása, J. – Mencl, V. – Pěšina, J. – Petráň, J.: Pozdně gotické umění v Čechách (1471 – 1526), Praha 1985.
[41] Čornej, P. – Bělina, P.: Slavné bitvy naší historie, Praha 1993, s. 111 – 117.
[42] Skalická, E.: Šlechtické rody na Rakovnicku, Rakovník 1998, s. 49 – 60.

V roce 1929 Fürstenberkové prodali Křivoklát i s panstvím československému státu. Zodpovědnost za opravy převzala Státní památková péče. Celková úprava hradu přerušená 2. světovou válkou byla dokončena až roku 1952. Od té doby dodnes pokračuje postupný archeologický a historický průzkum stavebního vývoje Křivoklátu a také technické a stavební práce, které mají vést k rekonstrukci a konzervaci jednotlivých budov, jejich částí i vnitřního vybavení. Na hradě byla umístěna stálá expozice pozdně gotického umění ve Velkém sále. Hrad byl zpřístupněn veřejnosti, ale pivovar v jeho areálu fungoval až do 50. let 20. století. V roce 1989 byl hrad Křivoklát prohlášen Národní kulturní památkou.

V dnešní podobě hradu se výrazně uplatňuje válcová Velká věž (výška 42 m, průměr 12 m) a hranolová Prochoditá věž. Mezi nimi je trojkřídlí hradní palác s kaplí uzavírající nádvoří. Na dolním nádvoří se nachází hejtmanský dům, studna s rumpálem, železná kašna a pokladna, odkud začínají prohlídky. Prostoru dominuje průčelí hradního paláce s pozdně gotickými obdélníkovými okny a arkýřem. Do vnitřního hradu vede průjezd s raně gotickými sediliemi.[43]

4.2 Provoz

NPÚ – územně odborné pracoviště středních Čech v Praze spravuje 15 památkových objektů, mezi které patří i SH Křivoklát.[44] O provoz památkového objektu se stará správa objektu, tedy kastelán.[45] Na SH Křivoklát je zaměstnáno celkem 14 stálých zaměstnanců - kastelán, účetní, správce depozitáře, 2 dispečeři, pokladní + pokladní, která vykonává činnost průvodce, další 2 průvodci, 2 uklízečky a 4 údržbáři. V době sezóny se počet zaměstnanců zvýší přibližně o 10 lidí. SH Křivoklát je přístupný veřejnosti od dubna do října a také v období Vánoc. Další informace o návštěvní době jsou uvedeny v tabulce č. 1.

SH Křivoklát je přístupný veřejnosti od roku 1929. V současné době hrad nabízí 2 prohlídkové okruhy, které zahrnují interiéry hradu a Velkou věž.[46] V roce 2005 zde byla zřízena nová stálá expozice s figurínami strašidel a hlavních postav vážících se ke zdejšímu okolí s názvem Přízraky Křivoklátska, která by se dala považovat za třetí okruh. Tato stálá expozice je umístěna v osmi prostorách sklepení pivovaru.[47]

---

[43] Kamenná sedadla pro duchovenstvo ve výklenku jižní stěny chóru gotických kostelů - kol. autorů Ottova nakladatelství, s. r. o.: Slovník cizích slov, Praha 2000, s 602.
[44] http://www.npu.cz/npu/zprist/321/.
[45] Kapitola o provozu památkového objektu byla zpracována na základě informací získaných od správy SH Křivoklát a z internetové adresy hradu http://www.krivoklat.cz.
[46] Bližší informace k prohlídkovým okruhům jsou uvedeny v kapitole 4.3.1.
[47] Více na http:/www.prizrakykrivoklatska.com.

Tabulka č. 1 – Návštěvní doba SH Křivoklát

1. 4. - 30. 4.	denně (mimo PO)	9 - 16 hodin
1. 5. - 31. 5.	denně (mimo PO)	9 - 17 hodin
1. 6. - 30. 6.	denně (mimo PO)	9 - 17 hodin
1. 7. - 31. 8.	denně (mimo PO)	9 - 17 hodin
1. 9. - 30. 9.	denně (mimo PO)	9 - 16 hodin
1. 10. - 31. 10.	denně (mimo PO)	9 - 15 hodin
1. 11. – 17.12.	SO, NE a svátky	9 - 15 hodin
Zavíracím dnem je pondělí, a den následující po dni pracovního klidu a státního svátku.		

Zdroj: http://www.krivoklat.cz

SH Křivoklát nabízí pro návštěvníky výklad s průvodcem. Pro zahraniční návštěvníky je správa hradu schopna zajistit výklad pouze v němčině a angličtině. Jsou zde k dispozici i texty k zapůjčení v anglickém, německém, španělském, francouzském, ruském, maďarském, lotyšském, holandském a italském jazyce. Aktualizace textů probíhá pouze při změně expozice. Naposledy se expozice měnila v roce 2005 zhruba po deseti letech.

Mezi další služby poskytované návštěvníkům patří i svatební obřady ve spolupráci s Obecním úřadem Křivoklát,[48] pronájem prostor pro kulturní a společenské akce a rezervace vstupenek písemně na adrese SH Křivoklát nebo na rezervačním oddělení NPÚ územně odborné pracoviště středních Čech v Praze, dále pak faxem nebo e-mailem. V lednu a v únoru je hrad zcela uzavřen a je možné rezervovat prohlídku pro minimálně 10 osob s 200 % příplatkem k ceně vstupného. Rezervační poplatek činí 10 % z ceny vstupenky. Bližší údaje k cenám vstupného jsou uvedeny v tabulce č. 2.

Za prohlídku se platí dle uvedeného ceníku v pokladně hradu před prohlídkou, a to v hotovosti nebo platební kartou. Po zaplacení obdrží návštěvník vstupenku, kterou se prokáže průvodci při vstupu do prohlídkového okruhu. Prohlídka se koná pouze s průvodcem ve skupině v prvním návštěvnickém okruhu o počtu nejméně 10 návštěvníků maximálně však 30 návštěvníků. Pro hromadnou návštěvu lze zajistit prohlídku na určitý den a hodinu pouze po předchozí objednávce písemné, faxem či e-mailem. V interiérech SH Křivoklát není povoleno fotografovat a filmovat pro soukromé účely. Dále je zde zakázáno kouřit, jíst a pít.

Tabulka č. 2 – Ceny vstupného (v Kč)

I. Okruh	*Plné vstupné*	*Snížené vstupné*	*Rodinné vstupné*
Český výklad	100,-	50,-	240,-
(+ tlumočení)*	130,-	70,-	
Cizojazyčný výklad	150,-	80,-	-

[48] Ceník svatebních obřadů je uveden v příloze č. 13.

soch včetně konzol, baldachýnů a osekaných větví je patrně mistr Hanuš Spiess z Frankfurtu.[50]

Rytířský sál

Rytířský sál je místnost s valenou klenbou. Původně sloužila jako soukromá královská komnata. Místnost je pojata jako výstavní prostor s ukázkami deskové malby a polychromované plastiky z období pozdní gotiky s důrazem na zdejší region.

Královský sál

Největší místnost na hradě a druhý největší gotický sál v Čechách (po Vladislavském sále na Pražském hradě), pochází z období přestavby Vladislavem II. Jagellonským v poslední čtvrtině 15. století. Je zaklenut bohatou hvězdovou klenbou na konzolách s rostlinnými a figurálními motivy. Podél stěn sálu jsou rozmístěny pozdně gotické polychromované plastiky.

Malá obrazárna

V malé místnosti u královského sálu je instalovaná část rodové galerie Fürstenberků, která vznikala několik staletí. Portrétní díla jsou vesměs ze 17. století od německých a francouzských mistrů. Fürstenberský obrazový soubor obsahuje kvalitní zátiší, krajinomalby, žánry. K nejcennějším obrazům rodového fondu patří Prodavačka ovoce a zeleniny - dílo námětově i rukopisně blízké stylu nizozemského malíře Joachima Beuckelaera (1530 - 1574). Nejucelenějším souborem fürstenberského fondu je kolekce rodových podobizen s nejstarším dílem z roku 1577 (Portrét Albrechta z Fürstenberku) i podobiznami od význačných evropských portrétistů Martina van Meytense (1695 - 1753), Josefa Weisse (1699-1770), Josefa Grassiho (1758-1838) a dalších. Jsou zde zastoupena také díla blízká pojetí předního představitele českého baroka, Karla Škréty.[51]

Knihovna

V 1. patře severního křídla bývaly původně královniny komnaty. Josef Vilém Fürstenberk zde ve třech místnostech soustředil jednu z nejvzácnějších knihoven v Čechách. Z části (27 000 svazků) je zde vystaven rozsáhlý knižní fond, který celý čítá přes 53 tisíc svazků, a portréty majitelů z 18. až 20. století. Mezi nejcennější skvosty knihovny patří sbírka iluminovaných rukopisů a bohatě zdobených prvotisků. Má zcela výjimečnou historickou hodnotu, tvoří jeden z nejrozsáhlejších a nejvýznamnějších souborů u nás.

[50] O díle těchto dvou umělců se více pojednává v publikaci Homolka, J. – Krása, J. – Mencl, V. – Pěšina, J. – Petráň, J.: Pozdně gotické umění v Čechách (1471 – 1526), Praha 1985.

[51] Dílo malíře více přibližuje Neumann, J.: Karel Škréta (obrazová monografie), Praha 1956.

Hradní muzeum

Ve třech prostorách bývalého hradního fürstenberského muzea se nachází obrazárna. V první místnosti jsou instalovány další vynikající kolekce rodových portrétů. Prostřední místnost je věnována Filipíně Welserové, tajné manželce druhého císařova syna, arcivévody Ferdinanda Tyrolského. Ve třetí místnosti hradní obrazárny jsou obrazy nizozemské, německé a francouzské provenience ze 17. a 18. století a sbírka barokních a rokokových saní.

Závěr I. prohlídkového okruhu představuje návštěva *hradních sklepení*, užívaných nejčastěji jako vězení s dobovými mučícími nástroji, a návštěva do přízemí Velké věže, kde byla *hladomorna.*

II. prohlídkový okruh - Expozice lovectví, Velká věž a ochozy

V průběhu prohlídky II. návštěvnického okruhu je odhalen důmyslně propracovaný středověký fortifikační systém, tedy jižní hradba horního hradu, východní hradební břit, "pruhovaná" bašta a Křivoklátský donjon, což je obranná a obytná Velká věž (první, druhé a třetí patro).

Protože Křivoklát sloužil jako lovčí hrad již v dobách Přemyslovců, je expozice ve Velké věži věnována lovu. Kromě signovaných prací mistrů puškařského řemesla je zde vystaven kuriózní a zcela ojedinělý soubor křivoklátských pytláckých pušek. Velká věž je dominantou hradního areálu a její třetí patro umožňuje nádherný panoramatický výhled po okolí. Trasa je fyzicky náročnější, návštěvníci v jejím průběhu zdolají přes tři sta schodů.

4.3.2 Kulturní využití

SH Křivoklát žije bohatým kulturním životem. Jedná se především o koncerty, divadelní představení, výstavy, řemeslné jarmarky, řezbářská sympozia a různá šermířská klání. Kulturní akce jsou velikým zpestřením a mohou být tak i dalším motivem k návštěvě tohoto hradu.[52]

Kulturní akce začínají tradičně Velikonocemi v rámci akce „Velikonoce na Křivoklátě“, kdy se na dolním nádvoří hradu a ve vnitřních prostorách koná řemeslný jarmark. Nejdelší akcí roku bývá „Léto na Křivoklátě“, která se koná v čase, kdy sezóna vrcholí. Je to celoprázdninový festival plný hudebních koncertů, divadelních vystoupení a výstav. Koncerty se konají především v královském sále a v kapli nebo na pódiu umístěném na dolním nádvoří. V roce 2005 proběhlo na hradě 6 výstav. Výstavy se konají v hejtmanství v tzv. galerii U kamen, v purkrabství, ve věži Huderka a jedna výstava byla v tzv. Lednici.

[52] Přehled dalších kulturních akcí pro aktuální rok 2006 je uveden v příloze č. 12.

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
knihovna katedry CR - ZF

Nejpůsobivější výstavou roku 2005 byla expozice indonéské kultury s názvem Tajemná Indonésie, která se uskutečnila o letních prázdninách. Tato ukázka originálních uměleckých předmětů používaných původně žijícími obyvateli této destinace byla obohacena o živá zvířata a videofilmy, které byly promítány v imitacích tradičního obydlí těchto obyvatel. V rámci festivalu se zde každoročně konají i řezbářská sympozia. Konec roku probíhá v duchu Vánoc prostřednictvím tradiční akce „Advent na Křivoklátě". Součástí akce je adventní mše, vánoční jarmark, řemesla, divadelní a taneční vystoupení. Na některé z pořádaných akcí se lze dopravit i parní lokomotivou z Prahy přímo do Křivoklátu, což může být pro návštěvníky nevšedním zážitkem.

4.3.3 Využití hradu mimo sezónu

Mimo sezónu se na hradě provádí generální úklid a údržbové práce. Pokud je to v plánu, probíhá úprava či instalace expozic. Pokračuje se takém ve stavebních pracích, které byly započaty i dříve. Někdy se zde také i filmuje. Hrad se tedy technicky připravuje na další sezónu. Návštěvnost je velmi omezena z důvodu nevhodných klimatických podmínek.

4.2 Návštěvnost

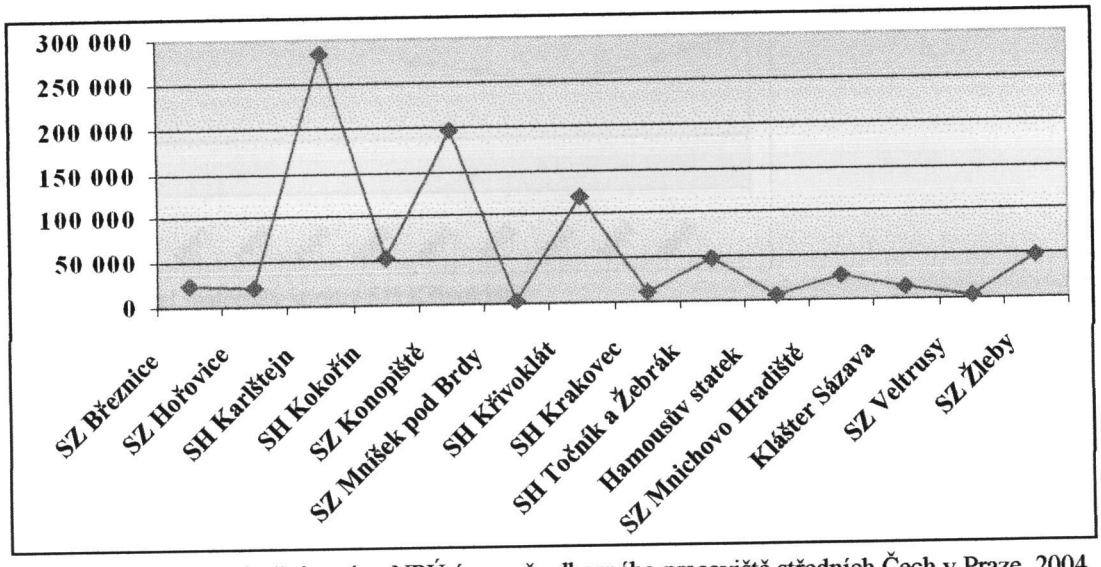
Návštěvnost je pojem, který vyjadřuje počet lidí, kteří navštíví atraktivitu cestovního ruchu za určitý časový úsek. Odráží tak míru atraktivity památkového objektu a jeho postavení na trhu.[53] V této kapitole je srovnána návštěvnost SH Křivoklát s ostatními památkovými objekty, které jsou pod správou NPÚ územní odborné pracoviště středních Čech v Praze. Dále je zde uvedena návštěvnost hradu za jednotlivé roky a také během jednotlivých měsíců roku.

Návštěvnost památkových objektů pod správou NPÚ - ÚOP středních Čech v Praze

SH Křivoklát patří pod správu NPÚ od roku 2001. Od této doby pravidelně zaujímá ve srovnání s ostatními 15 zpřístupněnými památkovými objekty třetí místo v počtu návštěvníků za rok hned po SH Karlštejn a SZ Konopiště (graf č. 1).[54]

[53] Pásková, M. – Zelenka, J.: Cestovní ruch, výkladový slovník, Praha 2002, s. 191.
[54] Zpracováno podle údajů z výroční zprávy za rok 2004 NPÚ – ÚOP středních Čech v Praze přístupné na http://www.npu.cz/npu/vyrzpr/.

Graf č. 1 – Porovnání návštěvnosti památkových objektů NPÚ – ÚOP středních Čech v Praze v roce 2004

Zdroj: Informace z výroční zprávy NPÚ územně odborného pracoviště středních Čech v Praze, 2004

Návštěvnost SH Křivoklát v letech 1996 – 2005

Návštěvnost SH Křivoklát se v těchto letech pohybovala v rozmezí přibližně 99 000 – 180 000 návštěvníků (tabulka č. 3).[55] Svého vrcholu dosáhla v roce 1996. Příčiny vysoké návštěvnosti zjistíme dnes už jen velmi těžko, ale důvod by se mohl skrývat ve zvýšeném počtu společensko kulturních akcí konaných na hradě, zatímco akce staršího data se již vžily do paměti lidí. Následující roky návštěvnost střídavě klesala a stoupala. Zlomovým rokem v počtu návštěvníků byl rok 2002, kdy dosáhl svého minima (graf č. 2). Od roku 2003 počet návštěvníků opět narůstá. Hlavní příčinou poklesu návštěvnosti by mohl být srpen roku 2002, kdy se rozvodnila nejen řeka Berounka, ale i ostatní toky a Českou republiku postihla vlna povodní. Bylo tedy nesnadné se k této památce dostat.

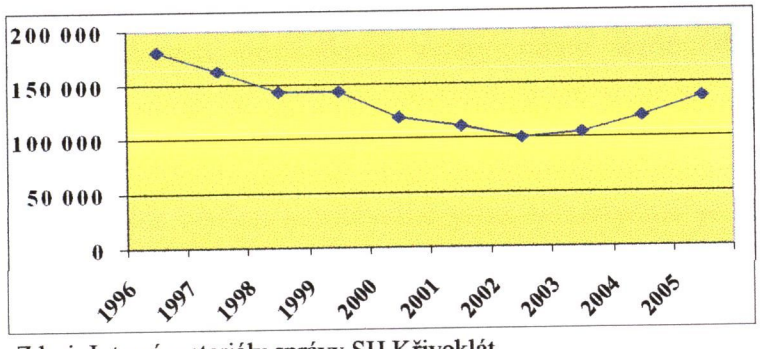
Tabulka č. 3 – Návštěvnost SH Křivoklát v letech 1995 – 2005

1996	180 300	*2001*	110 770
1997	163 134	*2002*	99 988
1998	143 056	*2003*	105 224
1999	143 313	*2004*	118 659
2000	119 201	*2005*	137 893

Zdroj: Interní materiály správy SH Křivoklát

[55] Údaje byly poskytnuty správou SH Křivoklát.

Graf č. 2 – Návštěvnost SH Křivoklát v letech 1996 – 2005

Zdroj: Interní materiály správy SH Křivoklát

Návštěvnost během sezóny

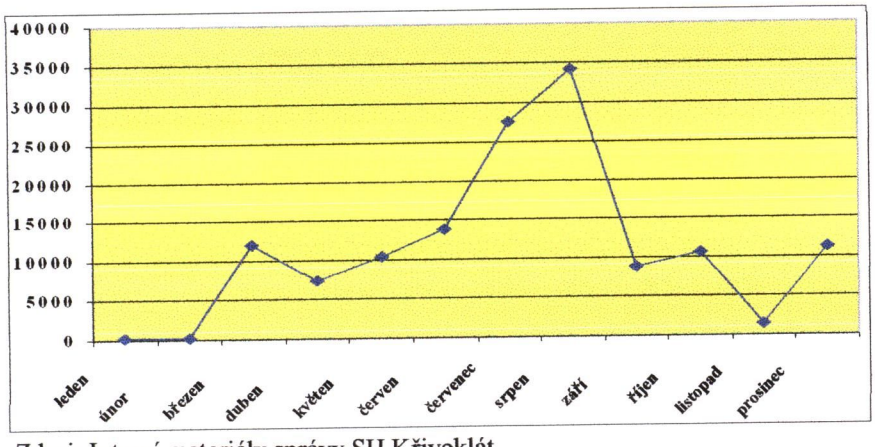
Návštěvnost během roku nabývá svého maxima v letních měsících, zejména v měsíci srpnu, kdy sezóna vrcholí (graf č. 3).[56] Naopak v době, kdy je hrad zavřený (leden, únor) a v listopadu, dosahuje počet návštěvníků nejnižších hodnot (tabulka č. 4). V ostatních měsících nejsou výkyvy v návštěvnosti až tak mimořádné. Jsou způsobeny zejména pořádanými akcemi na hradě.

Tabulka č. 4 – Návštěvnost během sezóny roku 2005

leden	133	*červenec*	27 556
únor	206	*srpen*	34 101
březen	12 030	*září*	8 896
duben	7 348	*říjen*	10 622
květen	10 541	*listopad*	1 438
červen	13 776	*prosinec*	11 246

Zdroj: Interní materiály správy SH Křivoklát

Graf č. 3 – Návštěvnost během sezóny roku 2005

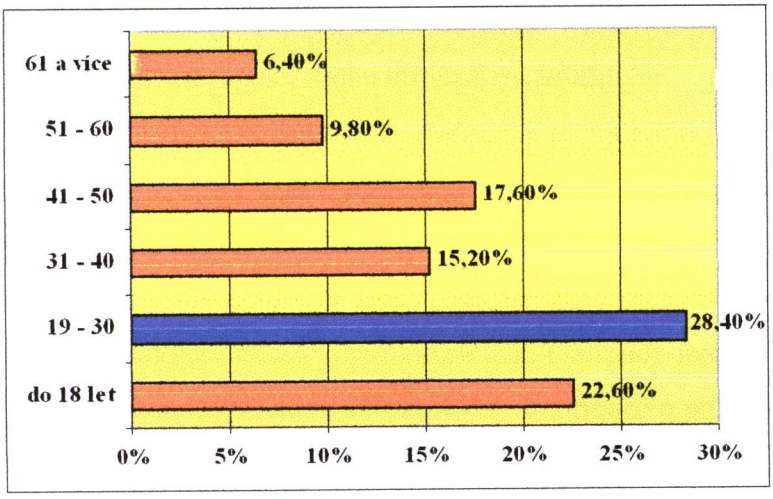
Zdroj: Interní materiály správy SH Křivoklát

[56] Informace byly získány od správy SH Křivoklát.

Skladba návštěvníků

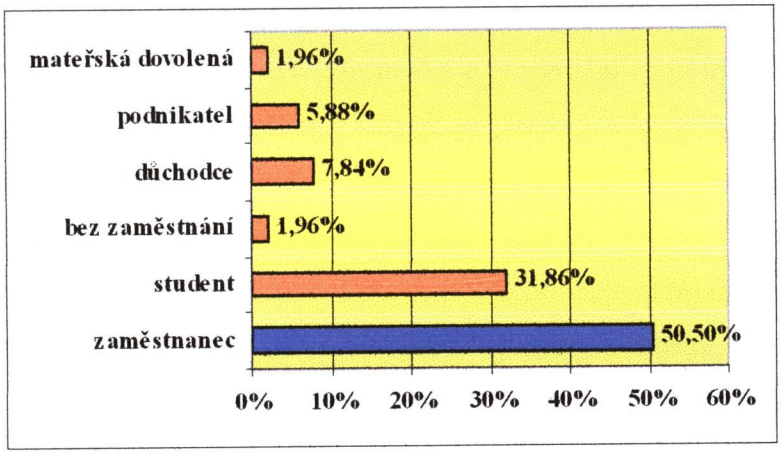
Skladba návštěvníků je během sezóny různorodá. V okrajových měsících tj. hlavně květen a červen, jezdí školní výlety, mimo sezónu (ale i v říjnu a listopadu) přijíždějí ponejvíce organizované zahraniční zájezdy. V průběhu sezóny převažuje individuální česká turistika, převážně rodiny s dětmi, což vyplývá i z grafů č. 4 a 5, které ukazují, že nadpoloviční většinu návštěvníků tvoří zaměstnanci se studenty a zároveň nejpočetnějšími věkovými skupinami jsou osoby ve věku 19 – 30 let a nezletilí návštěvníci. Na hradem pořádané akce převládá český návštěvník.[57]

Graf č. 4 – Věková skladba respondentů

Zdroj: Vlastní šetření autorky

Graf č. 5 – Struktura zaměstnanosti respondentů

Zdroj: Vlastní šetření autorky

[57] Zpracováno na základě informací získaných od správy SH Křivoklát a vlastním šetřením.

SH Křivoklát si nevede přesnou evidenci zahraničních návštěvníků. Jediným ukazatelem, který lze vyčíslit z návštěvnických přehledů je poměr návštěvníků, kteří absolvují cizojazyčný výklad (v roce 2005 jich bylo cca 2000). Tento počet ale nesvědčí o skutečném počtu cizinců, kteří hrad navštíví. V současné době převažují ruské skupiny prostřednictvím cestovních kanceláří Calypso, Estec a Welcome Prague. Dále pak pravidelně, již několik let, hrad navštěvují klienti finských cestovních kanceláří OK Tours a Eutumatkat. Počet cizinců se však za poslední roky mírně snížil. Děti do šesti let jsou evidovány zvlášť a obdrží evidenční vstupenku.

4.5 Propagace

Propagace je jedním z nástrojů komunikačního mixu, pomocí něhož se může atraktivita cestovního ruchu prosadit a zviditelnit. Jedná se tedy o propagační materiály. Obsah a forma propagačních materiálů je individuální a závisí na účelu propagace. Svá specifika mají propagační materiály zaměřené na propagaci cestovního ruchu. [58]

SH Křivoklát využívá ke své propagaci základních propagačních materiálů jako jsou pohlednice s fotografiemi hradu, letáky, brožury a plakáty s aktuální nabídkou kulturních a společenských akcí.[59] Tyto informační materiály jsou automaticky zasílány do turistických center v Berouně, Kladně a Rakovníku. Informace o pořádaných akcích jsou uvedeny i v tisku (Lidové noviny, Mladá fronta dnes, Deníky Bohemia, Raport a Křivoklátské noviny). Zvláště v době před chystanými akcemi (Velikonoce na Křivoklátě, Peřiny, Léto na Křivoklátě, Křivořezání, Křivoklátské panování, Křivoklání, Advent na Křivoklátě) kastelán poměrně často hovoří na různých rádiích (např. Echo, Český rozhlas).

SH Křivoklát patří pod správu NPÚ územní odborné pracoviště středních Čech v Praze, který má i své informační a rezervační centrum, kde propaguje všechny spravované památkové objekty, tedy i Křivoklát. Hrad využívá pravidelně možnost své propagace účastí na veletrzích cestovního ruchu Holiday World v Praze a Regiontour, GO v Brně. Fotografie s pohledem na SH Křivoklát se stala v roce 2006 jedním z hlavních motivů prezentace České republiky jako destinace cestovního ruchu. Křivoklát také spolupracuje s Českými drahami, které umožňují vylepovat ve vlacích plakáty s akcemi, které se konají na hradě. Dále hrad spolupracuje i s jinými městy a organizacemi (Svazek měst a obcí Rakovnicka a Mikroregion Křivoklátsko). Tyto organizace mají též družbu i se zahraničními městy. V letošním roce

[58] Janečková, L., Vaštíková, M.: Marketing měst a obcí, Praha 1999, s. 95 – 97.
[59] Kapitola byla zpracována na základě údajů získaných správou SH Křivoklát a vlastního terénního šetření.

(2006) přijedou na hrad představitelé družebního francouzského města Elne, kteří zde stráví 5 dní. SH Křivoklát také spolupracuje s informačními středisky CHKO a Lesů ČR.

Nejostřeji sledovaným informačním médiem současnosti je internet, jehož služeb ke zviditelnění využívá i SH Křivoklát. Má vytvořené své webové stránky,[60] kde prezentuje potřebné informace, které jsou nezbytné k uskutečnění návštěvy hradu (návštěvní doba, ceny vstupného, kulturní přehled, rezervace vstupenek, spojení, kontakt, mapa apod.). Do povědomí by se SH Křivoklát mohl dostat i díky natáčení několika pohádek a filmů v prostorách areálu hradu (např. Jak se budí princezny, Noc na Karlštejně). Tato památka byla vybrána i k natáčení nového seriálu České televize, Život na hradě. Dalším zviditelněním hradu mohou být i permanentně umístěné směrové tabule v okolí. Přímo v Křivoklátě jsou nejméně čtyři tabule tohoto charakteru, které navigují ke SH Křivoklát. Na dálnici E 48 je pak dále ve směrech od Prahy a k Praze, těsně před sjezdem vedoucím na Lány a tedy i na Křivoklát, umístěna značka památkových objektů s hnědým podkladem a vyobrazením SH Křivoklát.

4.6 Management

Majitelem SH Křivoklát je stát. Hrad díky své poloze náleží pod správu Národního památkového ústavu, který se zároveň nachází na nejvyšší úrovni řízení. NPÚ je odbornou organizací státní památkové péče a vznikl ke dni 1. 1. 2003 jako splynutí dosavadních příspěvkových organizací státní památkové péče.

Sídlo organizace se nachází na Valdštejnském náměstí v Praze 1. Statutárním orgánem je generální ředitel, který je jmenován a odvoláván ministrem kultury. Současným ředitelem je MUDr. PhDr. Tomáš Hájek, který byl jmenován do své funkce 19. 1. 2006.

NPÚ má své pobočky ve formě územních odborných pracovišť, které sídlí v některých krajských městech. V čele územního pracoviště stojí ředitel, který zodpovídá za svou činnost generálnímu řediteli.[61] SH Křivoklát je ve správě územního odborného pracoviště středních Čech v Praze. Jeho sídlo se nachází v Sabinově ulici v Praze 3. Ředitelem tohoto odborného pracoviště je Ing. arch. Vojtěch Láska. Toto pracoviště spravuje celkem 15 památkových objektů včetně SH Křivoklát. Jsou to hrady Karlštejn, Kokořín, Točník; zámky Březnice, Hořovice, Konopiště, Mnichovo Hradiště, Mníšek pod Brdy, Veltrusy, Žleby; dále pak zříceniny Krakovec, Žebrák, klášter v Sázavě a Hamousův statek.

---

[60] http://www.krivoklat.cz.

[61] O činnosti NPÚ více ve Statutu NPÚ MK ČR přístupného na http://www.npu.cz/npu/souhrn/zakllist/.

Správce památkového objektu, tedy kastelán, má v prvé řadě za úkol dbát na dobrý stav památky (tzn. hlídat stavební stránku a při zjištění nedostatku informovat odborné složky), dále zajišťovat zpřístupnění památky veřejnosti, ale tak, aby nedocházelo k jejímu ničení. Do své funkce je jmenován na základě výběrového řízení. Na SH Křivoklát je kastelánem od 22. 3. 2004 Luděk Frencl. SH Křivoklát zaměstnává v současnosti celkem 14 stálých zaměstnanců. Během sezóny se počet pracovníků zvýší cca o 10 lidí. Jsou přijímáni především průvodci.[62]

4.7 Ekonomické zajištění

SH Křivoklát spadá pod správu NPÚ územního odborného pracoviště Středních Čech v Praze. NPÚ představuje příspěvkovou organizaci, jehož zřizovatelem je Ministerstvo kultury České republiky. Činnost objektu je tedy zajištěna příspěvkem ze státního rozpočtu, který je použit k úhradě provozních nákladů (především mezd) a část finančních prostředků je získána z vlastní činnosti (tržby ze vstupného, z pronájmu prostor). Tržby za vstupné tvoří více než polovinu celkových tržeb hradu (tabulka č. 5).

Na rozsáhlejší stavební činnosti a rekonstrukce jsou prostředky získávány z Programu záchrany architektonického dědictví (dále jen Program). Z tohoto Programu lze žádat o finanční prostředky po předložení konkrétního Projektu záchrany kulturní památky. Příspěvek je poskytován jako účelová dotace ze státního rozpočtu podle zákona o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České Republiky. Podmínkou poskytnutí příspěvku z tohoto Programu je účast vlastníka nebo organizace, která má k památce právo hospodaření, na financování obnovy, a dále zajištění budoucího provozu a běžné údržby památky.[63]

Tabulka č. 5 – Tržby za vstupné a tržby celkem (v Kč)

	Tržby za vstupné	*Tržby celkem*
2004	4 296 944,-	7 000 000,-
2005	5 998 000,-	9 000 000,-

Zdroj: Interní materiály NPÚ územně odborného pracoviště středních Čech v Praze

NPÚ je příspěvkovou organizací, což znamená, že rozdíl mezi náklady a tržbami je kryt příspěvkem od státu formou provozní dotace. Z níže uvedených nákladů a tržeb

[62] Informace byly poskytnuty správou SH Křivoklát.
[63] Více v Usnesení vlády ČR č. 110 k Programu záchrany architektonického dědictví.

(tabulkač. 6) lze zjistit, jak je památkový objekt závislý na státním příspěvku. V letech 2004 a 2005 činila státní podpora přibližně 30 %.

Tabulka č. 6 – Celkové náklady a tržby (v Kč[64])

	Náklady celkem včetně dotací	*Tržby celkem*
2004	10 000 000,-	7 000 000,-
2005	12 000 000,-	9 000 000,-

Zdroj: Interní materiály NPÚ územně odborného pracoviště středních Čech v Praze

Účelová dotace z Programu záchrany architektonického dědictví v roce 2004 ve výši 1 000 000,- Kč byla poskytnuta na statické zajištění a obnovu objektů přiléhajících k jižnímu parkánu hradu Křivoklát.

4.8 Zhodnocení provozu objektu a návrhy na jeho optimální využití

SH Křivoklát nabízí svým návštěvníkům dva prohlídkové okruhy. Jejich návštěva je možná pouze s průvodcem, který jim poskytne výklad naučený z průvodcovských textů. Průvodcovské texty jsou aktualizovány vždy pokud dojde ke změně expozice, což se stalo právě v roce 2005, přibližně po deseti letech. Prohlídka probíhá pouze v počtu nejméně 10 osob. Správa hradu však může učinit i výjimku v případě, že přijde méně než stanovený počet návštěvníků. Ti pak musejí čekat na příchod dalších návštěvníků cca 45 minut. Pokud se tak nestane, koná se prohlídka i s menším počtem osob. Tato situace se může přihodit v okrajových měsících sezóny. SH Křivoklát nabízí zahraničním návštěvníkům výklad pouze ve dvou jazycích (angličtina a němčina). Protože velké množství cizinců přijíždí i z Ruska, bylo by dobré, kdyby správa hradu poskytovala výklad i v ruském jazyce např. formou audioguidu, jelikož jazykově znalí průvodci znamenají další náklady na zaměstnance. Uskutečnit prohlídku je možné i mimo výše stanovenou otevírací dobu jen po předchozí písemné (faxové, e-mailové) dohodě se správou hradu.

I přesto, že prohlídkový okruh nedisponuje příliš bohatým inventářem, návštěvník odchází obohacen o zajímavé informace, které mu poskytne poutavý komentář průvodce. Trasa však není moc atraktivní pro děti nízkého věku, což se netýká prostor mučírny a hladomorny.

[64] Částky celkových nákladů a tržeb byly autorce poskytnuty náměstkem ředitele ÚOP – středních Čech v Praze Oldřichem Vackem se zaokrouhlením na miliony korun českých.

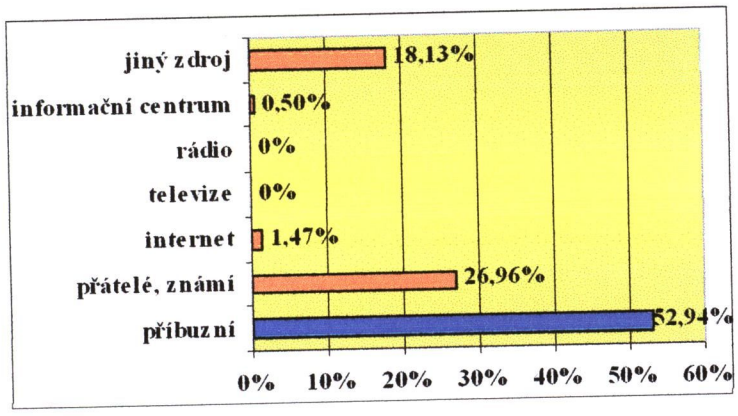
SH Křivoklát se stal oblíbeným místem pro konání svatebních obřadů. V roce 2005 Obecný úřad Křivoklát zajistil celkem 137 svateb, z toho 1 církevní. Křivoklát je atraktivní svatební cíl i pro cizince (v roce 2005 to byli snoubenci z Irska, Anglie, Německa, USA, Itálie, Španělska, Řecka, Japonska, Nizozemí, Švýcarska a Slovenska).[65] Dalším motivem návštěvy hradu je spousta doprovodných kulturních akcí a výstav konaných v areálu hradu, které se tak stávají zpestřením prohlídky hradních prostor. Protože kulturní akce neprobíhají jen na hradě Křivoklát, ale i v okolních památkových objektech, mohla správa hradu s těmito památkovými objekty spolupracovat, aby nedocházelo k duplicitě pořádaných akcí.

Návštěvnost sleduje SH Křivoklát na základě prodeje vstupenek a počet cizinců zjišťuje jen prostřednictvím poskytnutých cizojazyčných výkladů, což neposkytuje zcela neobjektivní informace. Pokud by bylo možné zdokonalit evidenci návštěvníků (zj. cizinců), mohla by správa hradu získat přesnější představu o skladbě návštěvníků. Tato evidence by neměla být ekonomicky ani technicky náročná, a tak by mohla probíhat v rámci prodeje vstupenek. Tato evidence by neměla být ekonomicky ani technicky náročná, a tak by probíhala v rámci prodeje vstupenek. SH Křivoklát by také mohl provádět marketingové výzkumy a získávat tak chybějící informace týkající se struktury návštěvníků. Rovněž by tak zjišťoval i jejich spokojenost s úrovní poskytovaných služeb. Protože marketingové výzkumy prováděné specializovanými agenturami jsou ekonomicky nákladné, mohla by správa hradu navázat spolupráci s vyššími odbornými a vysokými školami ekonomického zaměření, které by výzkumy prováděli v rámci výuky. Ke zvýšení návštěvnosti by mělo přispět navázání přímé spolupráce s touroperátory (domácí i zahraniční) a dalšími subjekty cestovního ruchu (př. ubytovací a stravovací zařízení). V okrajových měsících sezóny, kdy je počet návštěvníků velmi nízký, by mělo pomoct i zavedení nižšího vstupného a cenových zvýhodnění pro hromadné skupiny.

SH Křivoklát využívá různé druhy propagace, na které v současné době vynakládá více peněz než dříve. Správa hradu by se však měla více zaměřit na úsilí věnované propagaci na kluby důchodců a dětských organizací, kterým by pravidelně zasílala nabídku služeb, která by obsahovala i cenová zvýhodnění. Hrad by se také měl více zaměřit i na školní výlety, které tvoří převážnou část návštěvnosti v období května a června. I přesto, že SH Křivoklát využívá pestrou škálu v oblasti propagace, většina návštěvníků se o památce dozvěděla prostřednictvím příbuzných a známých, ostatní čerpali i z jiných možných zdrojů (např. škola, knižní publikace, mapy), což je patrné z grafu č. 6.

[65] Hrušková, Z.: Svatební rok 2005, Křivoklátské noviny 12. ročník, 2006, s. 7.

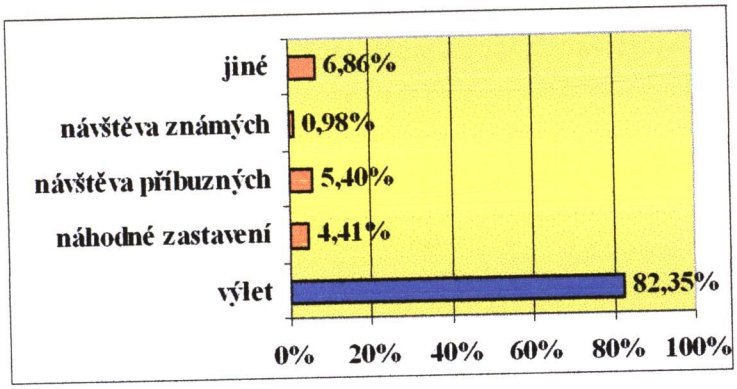
Graf č. 6 – Odkud jste se o SH Křivoklát dozvěděl ?

Zdroj: Vlastní šetření autorky

Křivoklát je především místo s průjezdovým cestovním ruchem, kdy je městečko cílem zejména turistických výletů a návštěvníci se zde většinou zdrží jen několik hodin (grafy č. 7 a 8). Tento fakt by měl změnit společný projekt nových vycházkových tras, který navrhli členové partnerského týmu Křivoklátsko. Jedná se o „živé" dílo tří vycházkových tras (Sokolí – 4,5 km; Zbečno a Sýkořice – 4,3 km; Roztoky, U Eremita, Karlova Ves – 10 km), které bude zapotřebí dále zlepšovat a zdokonalovat. Trasy jsou prozatím tištěny na obyčejném barevném papíře formou letáku, který obsahuje mapový nákres, nástřel doprovodného textu, technické parametry, přehled služeb pro turisty v jednotlivých obcích a mikroregionu a také informace o dopravních spojích do míst nástupu na trasy okruhů. Distribuce informačních letáků bude zajištěna přes informační centra a turisty hojně navštěvovaná místa.[66] Tyto letáky být mohly být k dispozici na pultu pokladny SH Křivoklát.

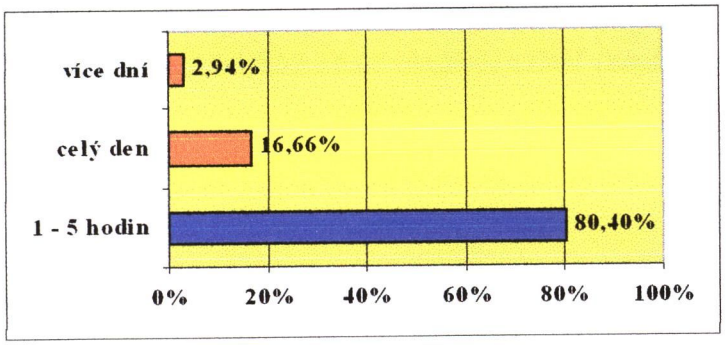
Graf č. 7 – Jaký je důvod vaší návštěvy Křivoklátu ?

Zdroj: Vlastní šetření autorky

[66] Více na http://www.rakovnicko.info

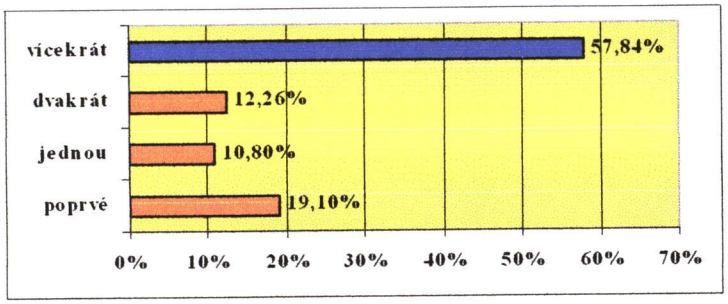
Graf č. 8 – Jak dlouho se chcete v Křivoklátě zdržet ?

Zdroj: Vlastní šetření autorky

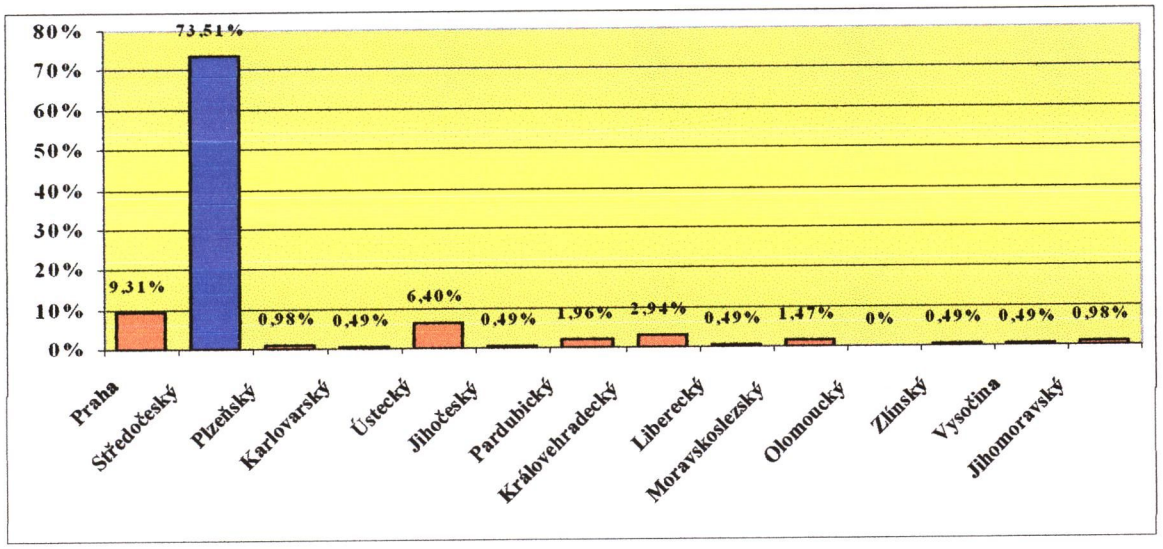
Většinu návštěvníků hradu tvoří ti, kteří už SH Křivoklát navštívili (graf č. 9), což také souvisí s hlavním zdrojovým regionem návštěvníků, kterým je Středočeský kraj (graf č. 10), odkud mají lidé kratší vzdálenost k památkovému objektu a nabízí se tak možnost k uskutečňování jednodenních výletů.

Graf č. 9 – Kolikrát jste SH Křivoklát navštívili ?

Zdroj: Vlastní šetření autorky

Graf č. 10 – Struktura respondentů podle bydliště v krajích

Zdroj: Vlastní šetření autorky

Za největší klady objektu považují návštěvníci především kulturní akce pořádané na hradě a krásnou přírodu, v níž se památka nachází. Naopak jako zápor hodnotí zejména výši cen vstupného a také to, že se vše platí zvlášť (např. výstavy, vstup na nádvoří při řemeslném jarmarku apod.).

5. Dopravní dostupnost

Doprava je jedním ze základních předpokladů rozvoje cestovního ruchu. Překlenuje prostorové rozdíly mezi místem trvalého bydliště občana a místem cestovního ruchu.[67]

5.1 Silniční doprava

Křivoklátem prochází silnice druhé třídy č. 201 vedoucí od Jenče do Kralovic.[68] U Jenče se silnice napojuje na silnici první třídy č. 6 vedoucí do Prahy. Dále v Křivoklátě končí silnice druhé třídy č. 227, která vede ze Žatce přes Rakovník. Vzdálenost Křivoklátu od Prahy je 47 kilometrů. Od Kladna je vzdálen 32 kilometrů a od Rakovníka 15 kilometrů. Pravidelnou autobusovou dopravu na Křivoklát zajišťují autobusy ANEXIA s.r.o. Rakovník, ČSAD Kladno a. s. a soukromý autobusový dopravce Slavomír Kohout Karlova Ves. V sezóně a o víkendech je sem vypravován rekreační spoj z Prahy. Linky dálkových autobusů přes CHKO prakticky neprojíždějí, pouze je okrajově míjí.

Tabulka č. 7 – Autobusové linky procházející Křivoklátem

ANEXIA s.r.o.	310770	Rakovník – Nový Dům – Roztoky – Nezabudice
ČSAD Kladno a.s.	310081	Roztoky – Křivoklát - Praha
S. Kohout	310202	Karlova Ves – Branov – Leontýn – Křivoklát
	310203	Křivoklát – Nezabudice – Velká Buková

Zdroj: http://www.idos.cz

Parkoviště

Obec Křivoklát zajišťuje pro návštěvníky parkovací místa formou dvou organizovaných a placených parkovišť (tabulka č. 8). Jedno se nachází pod hradem s kapacitou 25 parkovacích míst a druhé je umístěno nad hradem u benziny s parkovací kapacitou 100 míst. Parkovací místa pro autobusy nabízí pouze parkoviště nad hradem.

Tabulka č. 8 – Ceny za parkování

Parkoviště	*Druh vozidla*	*Kč / den*		
Pod hradem	Os.automobil	60,-	Motorka	20,-
Nad hradem	*Os.automobil*	*40,-*	*Minibus, karavan*	*100,-*

Zdroj: Vlastní šetření autorky

[67] Orieška, J.: Technika služeb cestovního ruchu, Praha 1999, s. 19.

[68] Pátá kapitola byla zpracována podle Zíková, M.: Průvodce po České republice. Křivoklátsko, Praha 2005, s. 28, informací získaných vlastním terénním šetřením a prostřednictvím rozhovoru se starostkou obce Ing. Pavlou Hůlovou.

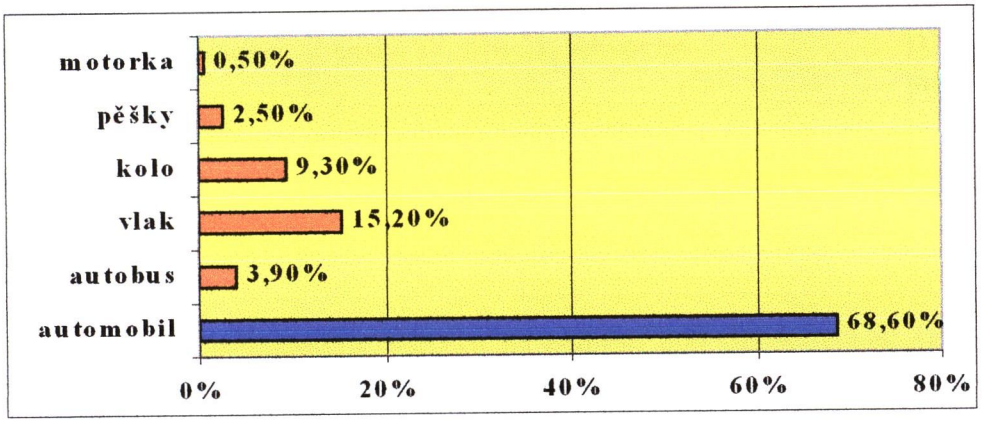
5.2 Železniční doprava

Pro Křivoklát hraje zásadní roli ve spojení železniční doprava. Křivoklát protíná železniční trať č. 174 Rakovník – Beroun. Jedná se o jedinou trať na území CHKO. Všechny zastávky na této trati slouží jako výchozí body pro výlety do centrálních oblastí Křivoklátska. Nádraží ČD v Křivoklátě je vzdáleno asi 400 m od hradu.

Zhodnocení dopravní dostupnosti

Křivoklát má pro návštěvníka cestovního ruchu příznivou dopravní dostupnost obzvláště v silniční automobilové dopravě, která je využívána většinou návštěvníků cestovního ruchu, což je patrné z grafu č. 11.

Graf č. 11 – Jakého dopravního prostředku jste využili k návštěvě SH Křivoklát ?

Zdroj: Vlastní šetření autorky

V průběhu hlavní sezóny se zde pak vyskytuje problém s množstvím a konfigurací parkovacích míst. Pokud kapacita nestačí, návštěvníci parkují v přilehlých ulicích nebo na zákazu parkování. Rozšíření kapacity však není možné, neboť parkoviště jsou umístěna podél silnice druhé třídy, která zabraňuje dalšímu rozšiřování. Autobusová linková doprava nehraje pro návštěvníky cestovního ruchu velkou roli. Trasy a jízdní řády jsou sestaveny pro obyvatele městečka tak, aby se pracující dostali do zaměstnání, děti do škol apod. To vše vede k tomu, že některá místa mohou být těžko přístupná nebo úplně nedostupná, a to zejména o víkendech. Větší význam má železniční doprava, kterou návštěvníci hojně využívají hned po automobilové dopravě (graf č. 11) nejen k návštěvě Křivoklátu, ale i k turistickým výletům do CHKO Křivoklátsko.

6. Služby cestovního ruchu

6.1 Ubytovací služby

Cílem ubytovacích služeb je umožnit přenocování nebo přechodné ubytování účastníkům cestovního ruchu mimo místo jejich trvalého bydliště. Ubytovací služby poskytují ubytovací zařízení.[69] V Křivoklátě se nachází jeden hotel na náměstí, dva penziony při hlavní silnici, tři ubytovny a tři možnosti ubytování v soukromí.[70] Dále je ve vzdálenosti asi jeden kilometr od Křivoklátu umístěno rekreační středisko Roztoky a autokemp Višňová. V tabulce č. 9 jsou uvedeny ubytovací zařízení při hlavní silnici procházející Křivoklátem.

Tabulka č. 9 – Ubytovací zařízení umístěná při hlavní silnici procházející Křivoklátem

Hotel Sýkora	Nám. Svatopluka Čecha 85, 270 23, Křivoklát	313 558 114
Penzion Nad Hradem	Lánská 27, 270 23, Křivoklát	313 558 716, nadhradem@volny.cz
Penzion U Jelena	Hradní 53, 270 23, Křivoklát	313 558 235

Zdroj: Vlastní šetření autorky

Hotel Sýkora

Hotel s restaurací je umístěn na náměstí pod SH Křivoklát ve vzdálenosti 200 m. Ubytování je zde možné v jedno, dvou a třílůžkových pokojích s vlastním sociálním zařízením. Kapacita ubytování je 25 lůžek. Vybavení pokojů je moderní a jednoduché. Pro společenské akce a plesy je zde připraven stylový sál pro 70 osob. Cena za ubytování je dána počtem nocí a zda je ubytovaný domácí či zahraniční návštěvník. Za nejméně 2 noci je cena 250,- Kč za noc, pouze 1 noc 300,- Kč, cena pro zahraničního návštěvníka je 500,- Kč za noc se snídaní. Hotel nabízí bytování po celý rok. Během sezóny je využíván plně a mimo sezónu ze 40 % - jsou to zejména školení, svatby, abiturientské večírky apod.

Provozní doba: úterý - sobota 10.00 - 22.00, neděle 10.00 - 21.00, v pondělí je zavřeno.

Penzion Nad Hradem

Penzion s restaurací je umístěn nad hradem ve vzdálenosti 300 m s možností ubytování v luxusním dvoulůžkovém apartmánu v podkroví a 4x ve dvoulůžkových pokojích s vlastním příslušenstvím. Penzion nabízí hudební večery a každoroční silvestrovskou zábavu.

[69] Orieška, J.: Technika služeb cestovního ruchu, Praha 1999, s. 45.
[70] Vlastní terénní šetření.

Kapacita penzionu je 10 osob. Zajišťuje provoz pouze o sezónu a na jaře a na podzim. Pro svatby je zde k dispozici samostatný salonek s přilehlou okrasnou zahradou. Dále pro svatby může být zajištěn odvoz kočárem z hradního nádvoří, svatební obřad přímo v provozovně, svatební dorty, koláčky a minizákusky, květinová výzdoba, živá hudba, poradenský servis, kadeřnice, luxusní svatební apartmán v podkroví pro novomanžele zdarma, ubytování pro svatební hosty. Pro hosty je zde možnost využívat platebních karet.

Cena ubytování v apartmánu za 1-2 noci je 1500,-Kč / noc, za 3 a více nocí 1000,-Kč / noc, cena 2-lůžkového pokoje za 1-2 noci je 800,-Kč / noc, za 3 a více nocí je to 500,-Kč / noc. Ceny jsou uvedeny bez snídaně, kterou si je možno dokoupit za 120,-Kč na den. V létě je penzion využíván plně. Klientelu tvoří převážně rodiny s dětmi.

Provozní doba: pondělí – čtvrtek 10.00 - 23.00, pátek, sobota 11.00 - 24.00, neděle 11.00 - 23.00

Penzion U Jelena

Penzion s restaurací je umístěn 200 m pod hradem. Nabízí možnost ubytování v 1 – 4 lůžkových pokojích s kompletním servisem. Kapacita penzionu je 18 lůžek. Zajišťuje celoroční provoz a parkování pro hosty přímo v areálu. Cena pobytu se pohybuje okolo 800,- Kč na osobu za noc. Tento penzion je o sezónu využíván v plné míře, mimo sezónu jen z 10 %. Skladbu hostů tvoří z poloviny zahraniční klienti.

Provozní doba: pondělí – čtvrtek, neděle 12.00 - 22.00, pátek, sobota 12.00 - 24.00.

Další ubytovací zařízení:

Sportovní areál U Kolečka, ubytovna

- Ke Kolečku 50, 270 23, Křivoklát.
- Tel: 313 512 915, e-mail e-mail: mirek@seznam.cz.
- Ubytovací kapacita 30 míst v deseti 2 - 4 lůžkových pokojích včetně sprchy, TV, klimatizace. K dispozici je společenská místnost s krbem, bar, kuchyňka, venkovní ohniště, 2 tenisové a 5 volejbalových kurtů, po dohodě možnost stanování v areálu.
- Místo vhodné pro soustředění sportovních oddílů, ale i pro rodinné rekreace.
- Cena na osobu je 160,-Kč / noc.

Turistická ubytovna IVS Budy

- Nám. Svatopluka Čecha 82, 270 23 Křivoklát.
- Kapacita 16 lůžek: 6x 2-lůžkový a 1x 4-lůžkový pokoj (sociální zařízení, sprchy, kuchyňka).
- Cena pro účastníky výukových programů 100,- Kč / noc a pro soukromé osoby za cenu 200,- Kč / noc + 10,-Kč rekreační poplatek.

Ubytovna U Lékárny

- Ubytovací kapacita je 10 míst: 2x 3-lůžkový a 2x 2-lůžkový pokoj se společnou kuchyní a příslušenstvím.
- Cena za ubytování se pohybuje kolem 160,- Kč / noc na osobu.

Privát Slapnička

- Křivoklát 239, 270 23, Křivoklát .
- Tel: 313 558 176, n.penz@krivoklatsko.com.
- Ubytovací kapacita je 1 dvoulůžkový a 1 třílůžkový pokoj v 1. patře s vlastním soc. zařízením, kuchyňkou a obývacím pokojem s TV.
- Možnost využívat bazén a zahradní gril. Po dohodě s majitelkou je možné si sjednat za příplatek snídaně, tento privát nebere ubytování na jednu noc a preferuje rodiny.
- Cena za osobu na noc je 300,- Kč, děti do 15 let mají slevu 150,-Kč za 1 noc a děti do 3 let mají pobyt zdarma.

Privát Hašek

- Křivoklát 244, 270 23, Křivoklát.
- Tel: 313 558 327.
- Kapacita 6 osob, bytová jednotka 2 + 1 s příslušenstvím.
- Cena je 200,- Kč za osobu + 15,- za noc + rekreační poplatek.

Privát Šafránka

- Křivoklát 66, 270 23, Křivoklát.
- Tel: 732 736 137, 604 369 877.
- Ubytování 3 x 2 lůžka cena 230,- Kč / osoba a apartmán se 4 lůžky cena 250,- Kč /osoba.

Rekreační středisko Roztoky

- Roztoky.
- Tel: 313 558 282.
- Ubytování chatového charakteru pro 2 – 4 osoby v 1 chatce. Sociální zařízení je oddělené.
- Cena ubytování je 87,- Kč na osobu za noc.

Autokemp Višňová – U Tří Erbů

- Roztoky, tel: 313 558 813-4.
- Možnost ubytování v chatkách + sociální zařízení s kapacitou kempu 60 osob.
- Ceny se pohybují od 100,- Kč – 200,- Kč osoba / noc.

Zhodnocení ubytovacích služeb

Křivoklát nabízí různé typy ubytovacích zařízení – hotel, penziony, ubytovnu i ubytování v soukromí. Většina návštěvníků však ubytovací služby nevyužívá (tabulka č. 10). Do vyšší cenové kategorie lze zařadit hotel Sýkora a penzion Nad Hradem. Pro náročnější klientelu nebo pro svatby nabízí tento penzion ubytování v luxusním apartmánu. Ceny za ubytování jsou přijatelné a odpovídají úrovni poskytovaných ubytovaných služeb. Křivoklát nabízí i možnost ubytování pro větší skupiny lidí v areálu Kolečko. Ubytovací zařízení jsou v sezóně plně využívána. Mimo sezónu je částečně využívají různé firmy ke konání různých školení, večírků a seminářů.

Tabulka č. 10 – Využijete v případě delšího pobytu některého z ubytovacích zařízení ?

	Absolutní hodnota	V %
ano, v Křivoklátě	12	5,9
ano, jinde	1	0,5
ne	191	*93,6*

Zdroj: Vlastní šetření autorky

6.2 Stravovací služby

Stravovací služby zabezpečují uspokojování základních potřeb výživy účastníků cestovního ruchu. Tyto služby poskytují stravovací zařízení.[71] V Křivoklátě se nachází pět restaurací a pět zařízení s občerstvením.[72] V tabulce č. 11 jsou uvedeny restaurace při hlavní silnici.

Tabulka č. 11 – Restaurace při hlavní silnici procházející Křivoklátem

Restaurace hotelu Sýkora	Nám. Svatopluka Čecha 85, 270 23, Křivoklát	313 558 114
Restaurace U Jelena	Hradní 53, 270 23, Křivoklát	313 558 235
Restaurace Nad Hradem	Lánská 27, 270 23, Křivoklát	313 558 716,
Restaurace Pod Hradem	nám. Svatopluka Čecha, 270 23, Křivoklát	

Zdroj: Vlastní šetření autorky

[71] Orieška, J.: Technika služeb cestovního ruchu, Praha 1999, s. 57.
[72] Vlastní terénní šetření.

Restaurace hotelu Sýkora

Restaurace s celoročním provozem je součástí hotelu Sýkora, který je umístěn od SH Křivoklát ve vzdálenosti 200 m. Restaurace nabízí tradiční českou kuchyni. Kapacita restaurace je pro 50 osob, nebo ve dvou jídelnách pro 100 osob. K oslavám je zde k dispozici salónek pro 20 osob. V létě je zde možnost venkovního posezení na terase.

Provozní doba: úterý - soboty 10.00 - 22.00, neděle 10.00 - 21.00, v pondělí je zavřeno.

Restaurace U Jelena

Restaurace s letní terasou a vyhlídkou na SH Křivoklát je umístěna vedle penzionu 200 m pod hradem a zajišťuje celoroční provoz. Restaurace připravuje obědy a večeře s českou kuchyní a zvěřinu. Je zde zajištěno parkování pro hosty a jsou zde přijímány platební karty.

Provozní doba: pondělí – čtvrtek, neděle 12.00 - 22.00, pátek, sobota 12.00 - 24.00.

Restaurace Nad Hradem

Restaurace je umístěna nad SH Křivoklát ve vzdálenosti 300 m. V restauraci se nachází stylová formanka pro 50 osob, samostatný salonek pro 50 osob (vhodný zejména pro svatby dále pak pro rodinné oslavy, firemní večírky, stravování zájezdů, prezentační akce), nostalgická kavárna pro 10 osob, zahradní restaurace pro 60 osob (v letních měsících), okrasná zahrada vhodná pro zahradní slavnosti, svatby, ostatní společenské události. Je zde možnost objednávky stravování pro zájezdy. Pro hosty je zde zajištěno parkování vozu v objektu, přijímání platebních karet, stravenek a možnost platby na fakturu. Restaurací dále nabízí jídla tradiční české kuchyně včetně zvěřiny, složité minutkové pokrmy pro gurmány, dětská jídla za zvýhodněné ceny, velký výběr salátů, vegetariánských jídel a moučníků, denně čerstvé domácí pečivo, víno z vyhlášených vinných sklepů Lechovice, pravidelné hudební večery a každoroční silvestrovskou zábavu.

Provozní doba: pondělí – čtvrtek 10.00 - 23.00, pátek, sobota 11.00 - 24.00, neděle 11.00 - 23.00. Otevírací doba se může na přání hostů prodloužit. Zajištění celoročního provozu restaurace.

Další stravovací zařízení :

Restaurace pod hradem – Nám. Svatopluka Čecha, 270 23, Křivoklát, provoz o sezónu.

Restaurace U Kolečka – Ke Kolečku 50, 270 23, Křivoklát.

Krčma – dolní nádvoří hradu.

Zhodnocení stravovacích služeb

Křivoklát nabízí návštěvníkům pouze stravovací zařízení typu restaurace a rychlého občerstvení. Rychlá občerstvení jsou v provozu pouze během sezóny. Většina návštěvníků stravovací zařízení v Křivoklátě využívá (tabulka č. 12). Ceny za stravování jsou přijatelné a odpovídají kvalitě. Většina restaurací nabízí tradiční českou kuchyni a zvěřinu, hotová jídla, speciality a minutky. V některých restauracích se mohou pořádat i větší společenské akce zejména svatby. V roce 2005 proběhl dokonce svatební obřad v restauraci Nad Hradem. Během sezóny je velmi oblíbené posezení na letních terasách a zahrádkách. Restaurace nabízí velmi příjemné posezení. V Křivoklátě chybí stravovací zařízení typu – pizzerie, cukrárna, kavárna či vinárna. Důvodem jsou vysoké zřizovací a provozní náklady na zařízení, které by nebylo dostatečně využíváno během celého roku, pouze v sezóně.

Tabulka č. 12 – Hodláte využít některou ze služeb stravovacích zařízení ?

	Absolutní hodnota	V %
ano	157	*77*
ne	47	23

Zdroj: Vlastní šetření autorky

6.3 Doplňkové služby

Informační a propagační služby v obci Křivoklát zajišťují Informační a vzdělávací středisko Budy-Křivoklátsko, o. p. s. a Informační středisko – hrad Křivoklát a Informační středisko Lesy České republiky s. p.

IVS Budy – Křivoklátsko, o. p. s.

Středisko je umístěno v podhradí SH Křivoklát, přímo v centru Křivoklátska přibližně 150 m od nádraží Českých drah.[73] Je zařízením Správy ochrany přírody ČR, Správy CHKO Křivoklátsko a Obecního úřadu Křivoklát. Bylo vybudováno v roce 1995, ve spolupráci s obecně prospěšnou společností Křivoklátsko, o.p.s., která je nestátní neziskovou organizací založená 19. 7. 1999 a vykonávající osvětovou činnost v oblasti ochrany přírody na území CHKO Křivoklátsko.

Nám. Svatopluka Čecha 82, 270 23 Křivoklát

www.pvtnet.cz, www.czecot.cz, tel: 313 558 123, fax: 313 558 123

is.krivoklat@pvtnet.cz

[73] Informace byly získány prostřednictvím rozhovoru s ředitelkou IVS Budy Jiřinou Proškovou.

Tabulka č. 13 – Poskytované služby IVS – Budy

Prodej	Map, suvenýrů, knižních publikací, brožur.
Další služby	Rozvíjení podvědomí o ochraně přírody a životního prostředí prostřednictvím vzdělávacích programů, odborných seminářů, kurzů, workshopů a výstav. Přednášky pro děti o CHKO Křivoklátsko, exkurze po naučných stezkách a vícedenní ekologická praktika. Ubytování. Kopírování, přístup k internetu.
Cestovní ruch	Koordinace aktivit v cestovním ruchu, Podpora naučných tras a stezek, organizace tematických výstav a kulturních akcí.

Zdroj: Interní materiály IVS Budy

Návštěvnost

Informační středisko si vede svou návštěvnost od roku 2001. Počet za rok se pohybuje v rozmezí od 4000 do 6500 návštěvníků.

Propagace

Středisko se snaží propagovat své služby pomocí letáků, plakátů, příspěvků do novin, spoluprácí s dalšími IS a CHKO, která tvoří organizaci s 32 středisky po ČR, dále spolupracuje s obcí Křivoklát, se SH Křivoklát a Lesy ČR, s.p. Dále připravuje a tiskne nabídku vzdělávacích programů, které dále rozesílá. Vydává také své publikace (např. Vševědník). Probíhá zde i osobní propagace prostřednictvím ředitelky IVS, která nabízí turistům tipy na výlet šité na míru.

Provoz

Informační středisko je v provozu během sezóny denně od 10.00 do 16.00, od dubna do června a v září od 9.00 do 15.00, od října do prosince je to o svátcích a mimo sezónu má otevřeno pouze ve středu. Zavíracím dnem je pondělí.

Možnosti pro sport

Sportovní vybavenost v Křivoklátě není příliš pestrá.[74] Je možné využívat prostor zdejší sokolovny, kde je vybavení pro stolní tenis. V prostorách základní školy se konají kurzy cvičení pro ženy, v areálu Kolečko jsou k dispozici volejbalové a tenisové kurty (během

[74] Vlastní terénní šetření.

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
knihovna katedry CR - ZF

sezóny). Konají se zde turnaje ve volejbale a tenise pro dospělé i mládež. Každoročně zde probíhá závod lesního běhu s názvem Malá křivoklátská.[75]

Kultura

Kulturní dění v městečku je spojené především s děním na SH Křivoklát.[76] Dále se zde konají kulturní programy (především hudební koncerty) v rámci každoročního programu „Léto na Berounce". Některá hudební vystoupení se konají rovněž v areálu Kolečko. V prostorách IVS Budy se konají různé tématické výstavy a přednášky (např. Příroda a lidé, Rhodos, ostrov slunce – fotografie). Kulturní zařízení v Křivoklátě pořádá také kurzy taneční výchovy.[77]

Občanská vybavenost

Křivoklát má velice příznivou občanskou vybavenost.[78] Na náměstí Svatopluka Čecha se nachází Česká pošta s telefonním automatem. Městečko dále disponuje mateřskou a základní školou a také knihovnou. Nachází se zde zdravotní středisko s dětskou a gynekologickou lékařskou péčí, dům s pečovatelskou službou a lékárna. Jsou zde k dispozici obchody s potravinami – samoobsluha Jednota a Smíšené zboží Zdeňka Pernicová. Na obecním úřadě se vydávají občanské průkazy, pasy a sociální dávky. V městečku lze celoročně kupovat upomínkové předměty v dárkové prodejně Sluníčko, dále pak na nádvoří SH Křivoklát v kovárně či tradiční řezbářské dílně. Během sezóny stojí u parkoviště několik dalších stánků se suvenýry. Pro motoristy je zde k dispozici čerpací stanice Benzina, autoopravna, karosárna a lakovna. Mezi další vybavení obce patří také kadeřnictví, papírnictví, železářství, truhlářství a prodejna Husquarna.

---

[75] Více na http://www.malakrivoklatska.webpark.cz.
[76] Blíže v kapitole 4.3.2
[77] Vlastní terénní šetření.
[78] Informace byly získány prostřednictvím rozhovoru se starostkou obce Křivoklát Ing. Pavlou Hůlovou a vlastním šetřením.

7. Zajímavosti v okolí

CHKO Křivoklátsko oplývá velkým množstvím kulturních i přírodních památek. Tato kapitola popisuje některá z těchto zajímavých míst v blízkém okolí SH Křivoklát.[79]

Roztoky (vzdálenost asi 1 kilometr od Křivoklátu)

K zajímavostem zde patří novogotický zámeček Leontýn s kaplí sv. Václava z roku 1866, který dnes slouží jako Ústav sociální péče hl. m. Prahy, nedaleko stojící patrová kaplička z roku 1893 a dřevěná zvonička z 19. století. K dalším atraktivitám patří kanoistický kanál na Berounce, trampská osada Údolí hříchu a přírodní rezervace Červený kříž sloužící ke sledování změn v lesních společenstvech.

Branov (vzdálenost asi 6 kilometrů od Křivoklátu)

Hlavní atraktivitou je zde přívoz v Luhu pod Branovem s pamětní síní spisovatele Oty Pavla.[80] Mezi přírodní zajímavosti patří NPR Velká Pleš, PR Vysoký tok a PR s pěší NS křivoklátských dřevin.

Zbečno a Újezd nad Zbečnem (vzdálenost 8 kilometrů od Křivoklátu)

Most T. G. Masaryka z let 1924 – 1925 spojuje Zbečno se starou manskou vsí Újezdem nad Zbečnem, jejíž součástí je osada Pohořelec, založená roku 1836 jako dělnická kolonie. V obci se nachází kostel sv. Martina z 12. století a fara z roku 1707. Nejznámějším objektem zde je Hamousův statek s roubeným obytným domem, zděnými chlévy, stájemi se sýpkou, stodolou a dalšími hospodářskými stavbami, který je dokladem vzácně dochované lidové architektury ve středních Čechách. V expozici skanzenového typu nabízí ukázky dobového bydlení, pečení chleba, hospodaření a lidových řemesel. Objekt byl poprvé zpřístupněn veřejnosti v roce 1995.

Skryje (vzdálenost asi 11 kilometrů od Křivoklátu)

Tato obec se zařadila mezi celosvětově proslulá naleziště fosilií díky francouzskému inženýrovi J. Barrande[81], který v okolí Skryjí roku 1833 objevil četné nálezy zkamenělin starých rostlin a živočichů. V budově obecního úřadu je paleontologické muzeum sbírky těchto zkamenělin. Na návsi i na dalších místech obce se zachovaly roubené a přízemní domky a u kostela roste památná lípa malolistá. Geologickou zajímavostí je odkryv nejstarších vrstev skryjského středního kambria v zářezu silnice pod obcí. Přírodní

[79] Tato kapitola byla zpracována podle: Zíková, M.: Průvodce České republiky. Křivoklátsko, Praha 2005, s. 56 - 111; Benešová, K. – Žižka, J.: Křivoklát, hrad a okolí, Praha 1987, s. 36 – 47.
[80] Více Svazil, B.: Krajiny života a tvorby Oty Pavla, Praha 2003.
[81] Více o nálezech v skryjské oblasti Němec, J.: Památník Joachima Barrandea. Průvodce, Rakovník 1989.

atraktivitou je PR Jezírka, kterou tvoří úzká skalní průrva, místy až 150 m hluboká vytvořená Zbirožským potokem. Za ní se potok rozlévá v mělčí a plošší jezírka. Další zajímavostí v blízkosti Skryjí je zřícenina hradu ze 13. století a NPR Týřov. Hrad Týřov[82] byl pravděpodobně postaven brzy po hradu Křivoklát, do jehož majetku také náležel.

Rakovník (vzdálenost asi 15 kilometrů od Křivoklátu)

Toto okresní město bylo založené kolem roku 1300 králem Václavem II. a do roku 1587 bylo závislé na Křivoklátu.[83] Centrum města tvoří obdélníkové náměstí, které je na východě uzavřené kostelem sv. Bartoloměje a v jehož středu stojí mariánské sousoší z roku 1749. Vedle kostela se nachází dřevěná zvonice z roku 1495 se zvony Václav a Žebrák, který patří k největším zvonům v Čechách. V Rakovníku jsou dochovány pozůstatky městského opevnění, Pražská a Vysoká brána (vysoká 46 m), odkud je krásný výhled na město. Židovské osídlení připomíná Židovský hřbitov z roku 1635 a židovská čtvrť s několika roubenými domy. V bývalé domě cisterciáků sídlí Okresní muzeum se stálou expozicí Pravěk, Středověk a Příroda Rakovnicka. Dalšími památkami je Rabasova galerie v bývalé synagoze a Reálná škola, která patří mezí nejstarší v Čechách a jejíž členem profesorského souboru byl i historik Zikmund Winter.[84]

Lány (vzdálenost asi 19 kilometrů od Křivoklátu)

Tato obec je známa především hrobkou rodiny prvního prezidenta T. G. Masaryka[85] na zdejším hřbitově a renesančním zámkem z roku 1590, který byl v roce 1921 prohlášen letním sídlem našich prezidentů. K dalším zajímavostem se zde řadí zámecký park, Muzeum sportovních automobilů, Muzeum T. G. Masaryka a také pozůstatky Pražsko-lánské koněspřežky u lesovny na Píních. Mezi přírodní zajímavosti se řadí staleté duby v Lánské oboře, které hostí silně ohroženého tesaříka obrovského. Dále pak v Lánském potoce a v potoce Klíčava žijí kriticky ohrožení rak kamenáč, rak říční a mihule potoční.

Další zajímavosti vzdálené více než 20 kilometrů od Křivoklátu

Krakovec – zřícenina gotického hradu, kde pobýval Jan Hus.[86]

Železniční muzeum ČD v Lužné u Rakovníka – návštěvník zde nalezne především parní lokomotivy různých řad.[87]

---

[82] O Týřově více Sedláček, A.: Hrady, zámky a tvrze království českého, Praha 1891, Díl VIII., s. 60 – 70.
[83] Více o rakovnické historii Cechner, A.: Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Rakovnickém, 2. díl, Praha 1913, s. 130 – 132.
[84] Tuto osobnost více přibližuje Brožová, V.: Zikmund Winter (1846 – 1912), Rakovník 1991.
[85] Biografie této osobnosti je přiblížena v publikaci Mahler, Z.: Ano, Masaryk, Praha 2002.
[86] Tuto památku popisuje publikace Menclová, D.: Krakovec. Státní hrad a okolí, Praha 1956.
[87] O muzeu více na adrese http://www.os.cd.cz/muzeum/.

8. Turistika

Nedílnou součástí moderního cestovního ruchu jsou různé formy pohybových a turistiky v přírodě.[88] Pod pojmem turistika rozumíme souhrn činností spojených s aktivním pohybem a pobytem v přírodě.[89] Na území Křivoklátska je vedeno 450 km turisticky značených stezek. V posledních letech byla významná místa opatřena informačními tabulemi s mapami, popisem, případně obrázky. Také cykloturistika získává v CHKO Křivoklátsko v posledních letech své místo, což dokládá 271 km dálkových a regionálních cyklotras. Stále více se také začínají objevovat značené cykloturistiské stezky.

8.1 Pěší turistika

Pěší turistika je základní formou turistiky, která u nás využívá kvalitní síť značených turistických tras. Křivoklátem prochází červená turistická trasa a dvě naučné stezky. Konkrétní trasy výletů je možné různě kombinovat s jinými trasami. V této kapitole jsou uvedeny trasy, které protínají Křivoklát a jsou vyznačené v turistické mapě Křivoklátsko – Rakovnicko - Karlštejn.[90]

Vybrané turistické trasy :

– Z Lán na Křivoklát (20 km)

Lány – Lánský luh – Nové Mýto – Na Vápenci – rozc. U Lánské obory – Na Lubech – V Kovářově luhu – přehrada Klíčava – Pod Javůrkem – Myslivna Písky – Amalín– Křivoklát, hrad

Trasa vychází z Lán a vchází do rozsáhlých lesů, které již prakticky neopouští. Odbočuje ze silnice a přivádí nás do horní části Lánského luhu. Přes Nové Mýto se dostává k vrchu Čihadlo, jehož vrchol obchází. Trasa dále vede přes rozcestí u Lánské obory k rozcestí u hájovny Kaly, kde prudce odbočuje do údolí říčky Klíčavy a poté směřuje přes hráz přehradní nádrže do svahu k hájovně Plačkov, odkud je zajímavý rozhled. Trasa pokračuje poměrně strmou strání nad Berounkou kolem PR Brdatka. Přes Amalín, který je součástí Křivoklátu, se dostává do vlastní obce Křivoklát a k hradu.

– Z Křivoklátu do Rakovníka (17 km)

Křivoklát, hrad – hájovna Losy Rakovník – Kalubice– Pustověty žst. – Lašovice žst. – Dolní Chlum – rozc. Papírna – Rakovník

---

[88] Tato kapitola byla zpracována podle: Zíková, M.: Průvodce České republiky. Křivoklátsko, Praha 2005, s. 41 – 54.; http:/www.pvnet.cz/www/is.krivoklat/dokumenty_doc/Krivoklatsko_turistika_a_sport.doc.

[89] Kukačka, V. – Havel, P.: Vybrané kapitoly z tělesné kultury, České Budějovice 1997, s. 5.

[90] Turistická mapa, Křivoklátsko – Rakovnicko – Karlštejn, SHOCart, 2002.

Trasa spojuje hrad Křivoklát s okresním městem Rakovník. Od hradu trasa schází do části obce Budy, kde odbočuje po silnici směrem na Městečko. Nedaleko železničního tunelu začíná stoupat po svahu k hájovně Losy. Přes ves Kalubice se dostává do obce Pustověty. Zde pokračuje podél železniční tratě, která je vedena při Rakovnickém potoce, míjí vrch Na Kobyle a dostává se až k zastávce Lašovice. Odtud trasa vede při hranici CHKO Křivoklátsko, prochází obcemi Ryšín a Dolní Chlum. Končí v Rakovníku na náměstí.

– Z Křivoklátu na Leontýnský zámek (8 km)

Křivoklát, hrad – Roztoky, u mostu – Roztoky, rozc. – Leontýnský zámek

Z Křivoklátu vede trasa nejprve po silnici druhé třídy č. 201 do Roztok a dále pokračuje po červené turistické trase. Končí u Leontýnského zámku.

– Ze Zbečna na Křivoklát (8 km)

Zbečno, žst. – Pod Štíhlicí – Brdatka – Amalín – Křivoklát, hrad

Trasa začíná po zelené turistické trase, vede lokalitou Na Riviéře a podél břehu řeky se dostává k ústí potoka Štíhlice. Pozvolna stoupá až nad svah. Zde se napojuje na červenou turistickou trasu s níž prochází též po trase NS Bradatka a později dospěje do Křivoklátu, kde u hradu končí

8.2 Cykloturistika

Cykloturistika je v České republice stále více oblíbenější, což vede k rozvoji nových a turisticky atraktivních cyklistických tras. Cyklistické stezky jsou v terénu vyznačeny žlutými tabulemi s číslem (příp. názvem) trasy. Je přitom rozdíl zda se jedná o cyklistickou stezku či trasu. Stezka je komunikace, která byla zbudována speciálně pro potřeby cyklistů. Cyklistická trasa je však označená cesta, která využívá stávající komunikace, které jsou parametricky vhodné pro cykloturistiku, to znamená, že jsou bezpečné s malou frekvencí dopravy, dostatečně široké s vhodným průběhem trasy tak, aby je mohli využívat všichni zájemci o cykloturistiku.[91] Křivoklátem prochází pouze jedna cyklostezka.[92] Ostatní cyklotrasy jsou vedeny v okolí Křivoklátu. V této kapitole jsou uvedeny nejblíže dostupné cyklotrasy okolo Křivoklátu.[93]

---

[91] Pásková, M. – Zelenka, J.: Cestovní ruch, výkladový slovník, Praha 2002, s. 50 a 51.
[92] Její trasa je vyznačena na mapě v příloze č. 11.
[93] Turistická a cykloturistická mapa, Křivoklátsko, Eurokart, 2005.

Cyklostezka:

- Rakovník – Křivoklát (č. 303, 14 km)

Rakovník, Husovo náměstí – Papírna, rozcestí – Dolní Chlum – Ryšín – Lašovice, žst. – Pustověty – Pustověty, žst. – Kalubice – Městečko – Křivoklát

Začíná v Rakovníku na Husově náměstí, pokračuje podél pravého břehu Rakovnického potoka po červené značené turistické značce až k čističce odpadních vod, za ní stezka odbočuje vlevo kolem chatové kolonie, kde začíná značení žlutými směrovými tabulkami pro značení cyklostezek. Podél železniční tratě pokračuje až do Pustověť, odkud dále vede kolem vrchu Spálený přes Kalubice a hájovnu Losy do Městečka, kde se napojuje na pozemní komunikaci druhé třídy č. 201. Trasa končí v Křivoklátu. Cyklostezka má z velké části asfaltový povrch.

Nejbližší doporučené cyklotrasy:

- Okruh údolím Berounky (trasa je součástí cyklostezky č. 0016, 35,5 km)

Roztoky u Křivoklátu, žst. – Nezabudice, přívoz – U Rozvědčíka, restaurace – Týřovice – Skryje, kostel – Bušohrad, hájovny – Broumy, Luh – Karlova Ves – Roztoky u Křivoklátu, žst.

- Zbečno-Lány-Zbečno (součást trasy č. 0048, 47,2 km)

Zbečno, žst. – Písky, myslivna – Křivoklát – Městečko – Pod Mečnou, rozcestí – Lány – Žilinský vrch – Lhota – Bratronice – Na Lubech, rozcestí – Zbečno, žst.

8.3 Vodní turistika

Vodní turistika je velice populární obzvláště v letním období a spočívá v přesunu po vodě s použitím některého z plavidel.[94]

K nejatraktivnějším turistickým lákadlům křivoklátské oblasti patří bezesporu řeka Berounka, která je vyhledávaným cílem vodáků.[95] Berounkou se řeka zve od místa soutoku Mže a Radbuzy. Její délka po soutok s Vltavou činí 139 km, plocha povodí je asi 8860 km^2. Splavná je až na výjimky celoročně po celé délce svého toku. Řeka má malý spád s četnými, většinou nesjízdnými jezy, nad nimiž jsou dlouhé stojáky. Díky tomu lze Berounku sjíždět i za nižších vodních stavů.

Vodáky nejvyhledávanější úsek začíná na horním toku nedaleko za Plzní, kde se řeka zařezává do hlubokého zalesněného údolí s četnými strmými skalními ostrohy a loukami. Až

[94] Kukačka, V. – Havel, P.: Vybrané kapitoly z tělesné kultury, České Budějovice 1997, s. 6.
[95] O Berounce podrobněji Novák, I.: Berounka: Plzeň – Praha - Braník, vodácký průvodce, Zlín 1998.

po Roztoky u Křivoklátu je blízké okolí poměrně řídce osídleno, což se pozitivně projevuje na čistotě vody i prostředí.

Unikátem je **Vodácká NS Berounka**, která vede podél toku řeky Berounky. Je určena vodákům, vodním i ostatním turistům, projíždějícím CHKO Křivoklátsko. Trasu vyhotovila Správa CHKO Křivoklátsko ve spolupráci se svazem ČÚV ČSTV. Byla otevřena u příležitosti Československé spartakiády r.1985 v úseku mezi Zvíkovcem a Hlásnou Třebání. Je dlouhá asi 60 km a v jejím průběhu je umístěno 13 panelů s informacemi o přírodních hodnotách a kulturních zajímavostech v údolí řeky, které jsou přístupné i ze břehu. Po opuštění CHKO Křivoklátsko naučná stezka pokračuje i v CHKO Český kras.

- Jednotlivé zastávky

Zvíkovec, most – jez proti kostelíku – Čertova skála (tábořiště) – proti tábořišti ve Zbečně – Žloukovice – jez u Nižboru – jez v Hýskově – Beroun – Tetín – Srbsko – Karlštejn (tábořiště) – jez v Klučovicích.

Úsek mezi Plzní a Skryjemi je poměrně vzdálen od komunikací. Příjezd k řece je proto možný pouze v místech, kde silnice řeku kříží. Směrem od Plzně je to například Bukovec, Dolany, Nadryby, Liblín (obce mimo CHKO), Skryje.

Berounka je využívaná i ke koupání. Koupat se dá prakticky všude, zejména nad jezy. K nejvyhledávanějším lokalitám patří Roztoky, Branov, Nižbor, Sýkořice, Zbečno, Hýskov.

9. Závěr

Cílem závěrečné práce bylo posoudit přínos Státního hradu Křivoklát pro cestovní ruch v regionu a na základě analýz práce doporučit možnosti optimalizace rozvoje cestovního ruchu v dané lokalitě.

Hrad i městečko leží v údolí Rakovnického potoka, který se nedaleko Křivoklátu vlévá do řeky Berounky. Tato výhodná poloha v centru CHKO Křivoklátsko je jedním z předpokladů rozvoje cestovního ruchu.

SH Křivoklát je významnou kulturně historickou památkou, která si zasloužila označení Národní kulturní památka. Jeho bohatá historie je těsně spjata s dějinami českého království. Vznikl v době upevňování feudálních vztahů a panovnické moci. Od svého založení ve 13. století až do založení Karlštejna zaujímal přední místo mezi ostatními královskými hrady. V průběhu staletí se zde vystřídalo několik období historického a uměleckého rozmachu. Jeho dějiny jsou poznamenány pobytem českých králů z rodu Přemyslovců, Lucemburků i Jagellonců a jeho vnější podoba nese stopy vývoje gotické architektury od její rané podoby až po její vyznění na konci 15. století. V roce 1929 získal hrad Křivoklát československý stát, který se snaží tuto památku uchovat i pro další generace.

Kromě stálých expozic prohlídkových okruhů a výstav nabízí Křivoklát svým návštěvníkům bohatý výběr kulturních akcí, které se konají především v letních měsících či v období svátků. Protože kulturní akce neprobíhají jen na hradě Křivoklát, ale i v okolních památkových objektech, mohla by správa hradu s těmito památkovými objekty spolupracovat, aby nedocházelo k duplicitě pořádaných akcí. SH Křivoklát nabízí svým zahraničním návštěvníkům výklad pouze ve dvou jazycích (angličtina a němčina). Protože velké množství cizinců přijíždí i z Ruska, bylo by dobré, kdyby správa hradu poskytovala výklad i v ruském jazyce např. formou audioguidu, jelikož jazykově znalí průvodci znamenají další náklady na zaměstnance. Cizinci si Křivoklát oblíbili i jako svatební cíl.[96]

Z dotazníkového šetření vyplývá, že nejpočetnější skupinu tvoří návštěvníci ze Středočeského kraje. Většina osob přijela do Křivoklátu již po několikáté s cílem zdržet se jen několik hodin, tedy na výlet. Křivoklát je tak především místo s průjezdovým cestovním ruchem. Tento fakt by měl změnit společný projekt nových vycházkových tras, který navrhli členové partnerského týmu Křivoklátsko. Jedná se o „živé" dílo tří vycházkových tras, které jsou prozatím prezentovány na obyčejném barevném papíře formou letáku. Distribuce

[96] Problematika týkající se provozu a využití památkového objektu je rozvedena v kapitolách 4.2, 4.3, a 4.8.

informačních letáků bude zajištěna přes informační centra a turisty hojně navštěvovaná místa. Tyto letáky být mohly být k dispozici na pultu pokladny SH Křivoklát.

SH Křivoklát sleduje návštěvnost na základě prodeje vstupenek a počet cizinců zjišťuje jen prostřednictvím poskytnutých cizojazyčných výkladů, což neposkytuje zcela objektivní informace. Pokud by bylo možné zdokonalit evidenci návštěvníků (zj. cizinců), mohla by správa hradu získat přesnější představu o skladbě návštěvníků. Tato evidence by neměla být ekonomicky ani technicky náročná, pokud by mohla probíhat v rámci prodeje vstupenek. Dále by bylo užitečné, kdyby SH Křivoklát prováděl marketingové výzkumy a získával tak chybějící informace týkající se struktury návštěvníků. Rovněž by tím zjišťoval i jejich spokojenost s úrovní poskytovaných služeb. Protože marketingové výzkumy prováděné specializovanými agenturami jsou ekonomicky nákladné, nabízela by se zde možnost navázat spolupráci s vyššími odbornými a vysokými školami ekonomického zaměření, které by výzkumy prováděly v rámci výuky. Ke zvýšení návštěvnosti by mělo přispět navázání přímé spolupráce s tuzemskými i zahraničními touroperátory a dalšími subjekty cestovního ruchu (př. ubytovací a stravovací zařízení). V okrajových měsících sezóny, kdy je počet návštěvníků velmi nízký, by bylo dobré zavést nižší vstupné a cenová zvýhodnění pro hromadné skupiny.[97]

SH Křivoklát využívá různé druhy propagace, na které v současné době vynakládá mnohem více peněz než dříve. Správa hradu by však mohla věnovat více úsilí na propagaci do klubů důchodců a dětských organizací, kterým by pravidelně zasílala nabídku služeb, která by obsahovala i cenová zvýhodnění. Hrad by se také mohl zaměřit i na školní výlety, které tvoří převážnou část návštěvnosti v období května a června. Z šetření však vyplynulo, že i přesto, že SH Křivoklát využívá pestrou škálu v oblasti propagace, většina návštěvníků se o památce dozvěděla prostřednictvím příbuzných a známých, další čerpali i z jiných možných zdrojů (např. škola, knižní publikace, mapy).[98]

Doprava na Křivoklát je možná několika způsoby. Nejlépe přístupná je památka prostřednictvím automobilového či železničního spojení, což vyplynulo i z dotazníkového šetření.[99] V průběhu hlavní sezóny se zde pak vyskytuje problém s množstvím a konfigurací parkovacích míst. Pokud kapacita nestačí, návštěvníci parkují v přilehlých ulicích nebo na zákazu parkování. Rozšíření kapacity však není možné, neboť parkoviště jsou umístěna podél silnice druhé třídy, která zabraňuje dalšímu rozšiřování. Autobusová linková doprava nehraje

[97] Analýza návštěvnosti je popsána v kapitolách 4.4 a 4.8.
[98] Možnosti propagace jsou uvedeny v kapitole 4.5.
[99] Dopravní dostupnost řeší 5. kapitola.

pro návštěvníky velkou roli, neboť trasy a jízdní řády jsou sestaveny pro obyvatele městečka tak, aby se pracující dostali do zaměstnání, děti do škol a nemocní do příslušné obce apod.

Ubytovací a stravovací služby v městečku jsou na dobré úrovni. Najdeme zde různé typy zařízení. Ceny za ubytování jsou přijatelné a odpovídají úrovni poskytovaných služeb. Křivoklát nabízí návštěvníkům pouze stravovací zařízení typu restaurace a rychlého občerstvení. Chybí zde stravovací zařízení typu – pizzerie, cukrárna, kavárna či vinárna. Důvodem jsou vysoké zřizovací a provozní náklady na zařízení, které by nebylo dostatečně využíváno během celého roku, pouze v sezóně. Ceny za stravování jsou přiměřené a odpovídají kvalitě.[100]

Na základě všech zjištěných informací, výsledků dotazníkového šetření a provedením analýz, byl zhodnocen současný stav a navržena doporučení pro optimální využití památkového objektu, která by mohla přispět k rozvoji cestovního ruchu v regionu. Mezi hlavní doporučení patří podrobněji sledovat skladbu svých návštěvníků, dále hledat nové možnosti prezentace na veřejnosti a zlepšit spolupráci se subjekty cestovního ruchu.

Z výsledků bakalářské práce tedy vyplývá, že Křivoklát má díky geografické poloze, kulturním a přírodním atraktivitám vysoký potenciál cestovního ruchu.

[100] Analýzou ubytovacích a stravovacích služeb se zabývají kapitoly č. 6.1 a 6.2.

Summary

The main aim of this work is to assess a benefit of the castle Křivoklát for tourism in a region and elaborate analyses to recommend possibilities for optimal progress of tourism in the given locality.

The Czech Republic is rich in cultural-historical sights. There are more than two thousand castles and chateauxes in the whole republic. Křivoklát lies in the central Bohemia close to Prague and it belongs to the most noteworthy of the Czech royal castles with a rich history.

The earliest records about the castle come from the 12th century and they speak of a hunting castle built by the Premysliedes. In about the middle of the 13th century the records mention the „old" and the „new" castle. In 1422 the castle burned down and Vladislav Jagellonský made a majestic residence of the central Europe from Křivoklát. Next years it was used as a prison for especially renowned prisoners (Jan Augusta, Edward Kelly etc.). In 1643 Křivoklát again was destroyed by fire. After this unhappy event the castle was intercepted several times and its owners often rotated. In 1929 Křivoklát become the property of Czechoslovak State and in 1989 it attracted assessment National cultural monument.

This time the castle offers two guided tours to visitors – interiors and the High tower. In 2005 there was set up a new permanent exposition with the name Spectres of Křivoklatsko.

First chapters of this work engage in relationship of town Křivoklát to the tourism. First of all Křivoklát is known thanks to the castle and The Protected landscape zone Křivoklátsko. The most extensive chapter concentrate on history, promotion, management, attendance, economic situation and utilization (cultural events etc.) of the castle. The next chapters study trough fieldwork transport services, accommodation and board services. The questionnaire research was made to indentify a current situation, too. Then the situation was analysed and optimal solutions were suggested. First of all the proposal concern cooperation with subjects in a sphere tourism (travel agency, hotels etc.), extension of stay of visitors in Křivoklát more time than several hours and better records of visitors (especially foreigners).

The castle Křivoklát is one of the most notable cultural sights in the central Bohemia and this work should help to better use its potential.

Seznam pramenů použité literatury

Knižní publikace:

1) Benešová, K. – Žižka, J.: Křivoklát hrad a okolí, Praha 1987.
2) Brožová, V.: Zikmund Winter (1846 – 1912), Rakovník 1991.
3) Bureš, P.: Černý a červený seznam cévnatých rostlin České republiky, Praha 2001.
4) Cechner, A.: Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Rakovnickém, 2. díl, Praha 1913.
5) Čornej, P. – Bělina, P.: Slavné bitvy naší historie, Praha 1993.
6) Drucker, P.: Řízení neziskových organizací, Praha 1994.
7) Hamannová, B.: Habsburkové, životopisná encyklopedie, Praha 2001.
8) Homolka, J. – Krása, J. – Mencl, V. – Pěšina, J. – Petráň, J.: Pozdně gotické umění v Čechách (1471 – 1526), Praha 1985.
9) Hrala, V.: Geografie cestovního ruchu, Praha 2001.
10) Janečková, L. – Vaštíková, M.: Marketing měst a obcí, Praha 1999.
11) Kaše, J. – Outrata, J.: Křivoklát, Praha 1983.
12) Kesner, L.: Marketing a management muzeí a památek, Praha 2005.
13) Kiráľová, A.: Marketing destinace cestovního ruchu, Praha 2003.
14) Kolektiv autorů Ottova nakladatelství, s. r. o.: Slovník cizích slov, Praha 2000.
15) Kukačka, V. – Havel, P.: Vybrané kapitoly z tělesné kultury, České Budějovice 1997.
16) Macek, J.: Jagellonský věk v českých zemích 1471 – 1526, Praha 2002.
17) Mahler, Z.: Ano, Masaryk, Praha 2002.
18) Mašek, P.: Modrá krev. Minulost a přítomnost šlechtických rodů v českých zemích, Praha 1992.
19) Menclová, D.: České hrady, 1.a 2. díl, Praha 1972.
20) Menclová, D.: Krakovec. Státní hrad a okolí, Praha 1956.
21) Menclová, D.: Žebrák a Točník. Státní hrady a okolí, Praha 1958.
22) Němec, J.: Památník Joachima Barrandea. Průvodce, Rakovník 1989.
23) Neumann, J.: Karel Škréta (obrazová monografie), Praha 1956.
24) Novák, I.: Berounka: Plzeň – Praha - Braník, vodácký průvodce, Zlín 1998.
25) Orieška, J.: Technika služeb cestovního ruchu, Praha 1999.
26) Ottův slovník naučný, 27. díl., 2002.
27) Palivec, V. a kolektiv: Křivoklátsko, Praha 1986.
28) Pásková, M. – Zelenka, J.: Cestovní ruch, výkladový slovník, Praha 2002.

29) Sedláček, A.: Hrady, zámky a tvrze království českého, Díl VIII., Praha 1891.
30) Skalická, E.: Šlechtické rody na Rakovnicku, Rakovník 1998.
31) Spěváček, J.: Karel IV. – Život a dílo, Praha 1980.
32) Spěváček, J.: Král diplomat. Jan Lucemburský (1296 – 1346), Praha 1982.
33) Stehlík, E. a kolektiv autorů: Marketingové aplikace, Praha 2004.
34) Svazil, B.: Krajiny života a tvorby Oty Pavla, Praha 2003.
35) Šmahel, F.: Husitská revoluce I – IV., Praha 1993.
36) Třeštík, D.: Kosmas. Studie s výběrem z Kosmovy Kroniky, Praha 1966.
37) Třicátník, J.: Geografie cestovního ruchu České republiky I, České Budějovice 1996.
38) Urbánek, R.: Konec Ladislava Pohrobka, Praha 1924.
39) Waldhauser, J.: Encyklopedie Keltů v Čechách, Praha 2003.
40) Zbořil, K.: Marketingový výzkum – metodologie a aplikace, Praha 1998
41) Zíková, M.: Průvodce po České republice. Křivoklátsko, Praha 2005.
42) Žemlička, J.: Přemyslovci. Jak žili, vládli a umírali, Praha 2005.

Periodika:

1) Hrušková, Z.: Svatební rok 2005, Křivoklátské noviny 12. ročník, 2006, s. 7.

Propagační materiál:

1) Propagační materiál IVS Budy – Křivoklátsko, o. p. s.
2) Propagační materiál obce Křivoklát a města Rakovník.

Internetové stránky:

1) http://www.brdy.info
2) http://www.czso.cz/csu/edicniplan
3) http://www.env.cz/__C1256D3D006B1934. nsf/ $pid/MZPKVF5L7KFR
4) http://www.idos.cz
5) http://www.krivoklat.cz
6) http://www.malakrivoklatska.webpark.cz
7) http://www.mesta.obce.cz
8) http://www.mikroregion.net/krivoklat/cz/
9) http://www.npu.cz/npu/souhrn/zakllist/
10) http://www.npu.cz/npu/vyrzpr/
11) http://www.npu.cz/npu/zprist/321/

12) http://www.npu.cz/zprist/zobrazeni_pamatky/pamatka
13) http://www.os.cd.cz/muzeum/
14) http://www.pamatky.com
15) http://www.prizrakykrivoklatska.com
16) http://www.pvnet.cz/www/is.krivoklat
17) http://www.rakovnicko.info
18) http://www.telecom.cz/obec_krivoklat
19) http://www.zamky-hrady.cz

Ostatní zdroje:

1) Interní materiály správy SH Křivoklát.
2) Interní materiály IVS Budy – Křivoklátsko, o. p. s.
3) Interní materiály NPÚ ÚOP středních Čech v Praze.
4) Statut NPÚ Ministerstva kultury České republiky.
5) Šindelková, M. a kolektiv: Průvodcovský text SH Křivoklát.
6) Turistická mapa, Křivoklátsko – Rakovnicko – Karlštejn, SHOCart, 2002.
7) Turistická a cykloturistická mapa, Křivoklátsko, Eurokart, 2005.
8) Usnesení vlády ČR č. 110 k Programu záchrany architektonického dědictví.
9) Výroční zpráva NPÚ ÚOP středních Čech v Praze, 2004.

Seznam příloh

Příloha č. 1 : CHKO Křivoklátsko na mapě

Příloha č. 2 : CHKO Křivoklátsko – historické a kulturní památky

Příloha č. 3 : Mapa obce Křivoklát

Příloha č. 4 : SH Křivoklát – letecký pohled

Příloha č. 5 : SH Křivoklát

Příloha č. 6 : Pomník K. E. Fürstenberka

Příloha č. 7 : Hradní kaple

Příloha č. 8 : Královský sál

Příloha č. 9 : Expozice saní v Hradním muzeu

Příloha č. 10 : Plán hradu Křivoklát

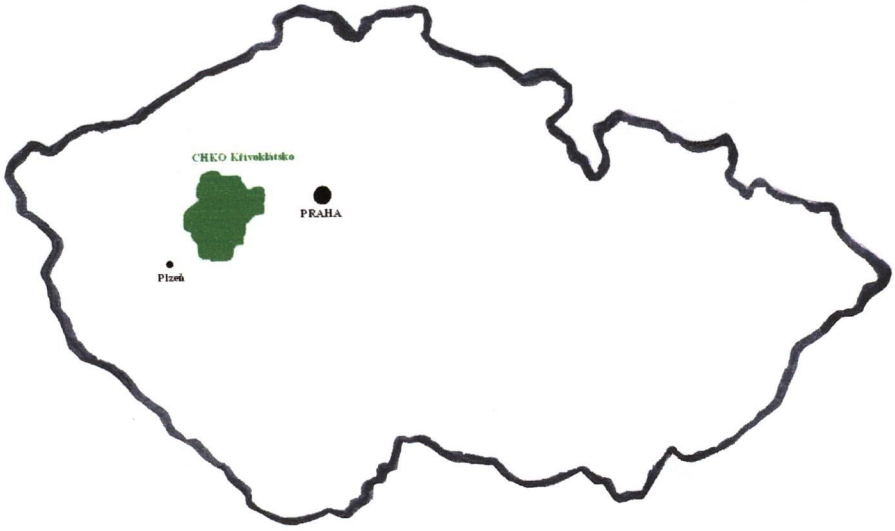
Příloha č. 11 : Turistické trasy procházející Křivoklátem

Příloha č. 12 : Přehled kulturních akcí SH Křivoklát

Příloha č. 13 : Ceník svatebních obřadů

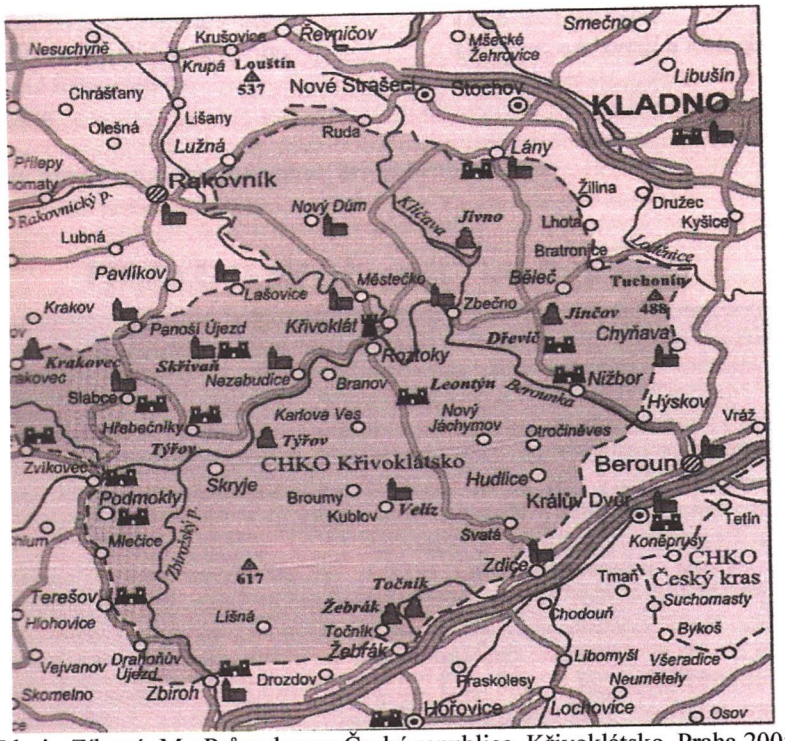
Příloha č. 14 : Vzor dotazníku

Příloha č. 1 - CHKO Křivoklátsko na mapě

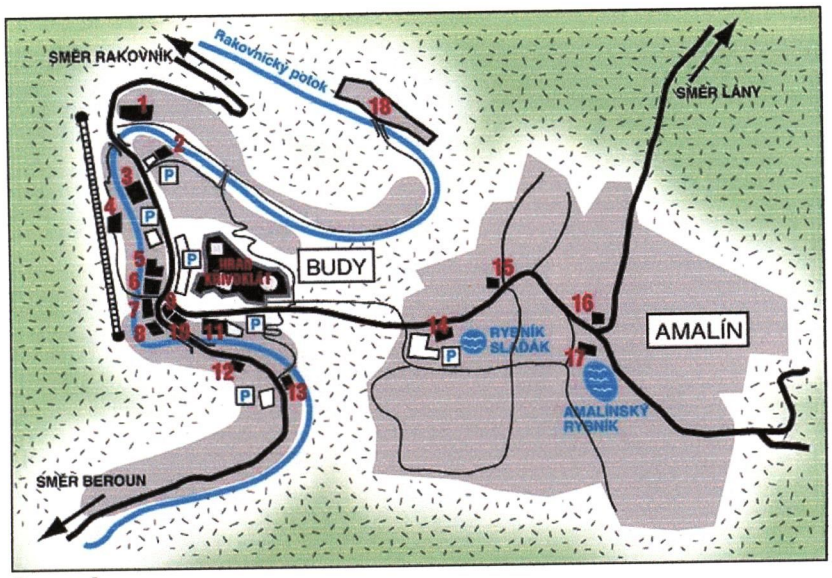
Zdroj: Třicátník, J.: Geografie cestovního ruchu České republiky I, Č. Budějovice 1996

Příloha č. 2 - CHKO Křivoklátsko – historické a kulturní památky

Zdroj: Zíková, M.: Průvodce po České republice, Křivoklátsko, Praha 2005

Příloha č. 3 - Mapa obce Křivoklát

Legenda:

1) Zdravotní středisko, lékárna
2) Obecní úřad
3) Sokolovna, kino
4) Zastávka ČD (nádraží)
5) Samoobsluha v Budech
6) Hotel Sýkora
7) Potřeby pro domácnost K. Breník (železářství,papírnictví)
8) Informační středisko Správy CHKO Křivoklátsko
9) Pošta
10) Česká spořitelna
11) Penzion U Jelena
12) Prodejna Miloš Horský (textil,elektro)
13) Textil u Soukupů
14) Parkoviště, čerpací stanice Novotný (benzínka)
15) Potraviny Hana Lampírová u lesní správy)
16) Potraviny Hana Lampírová Marhoulovna)
17) Kostel sv. Petra
18) Sportovní areál u Kolečka

Zdroj: http://web.telecom.cz/obec_krivoklat/mapa.htm

Příloha č. 4 - SH Křivoklát – letecký pohled

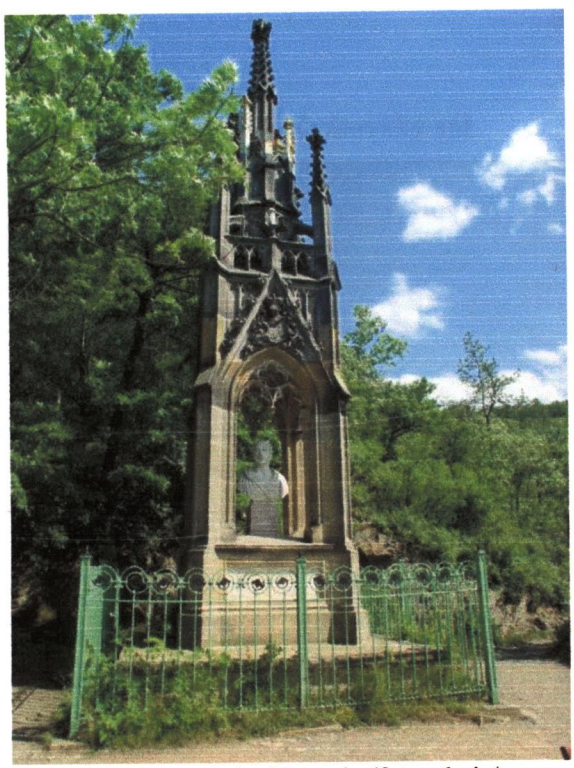
Zdroj: Dvořák, P.: ČR, hrady a zámky historických měst, České Budějovice

Příloha č. 5 - SH Křivoklát

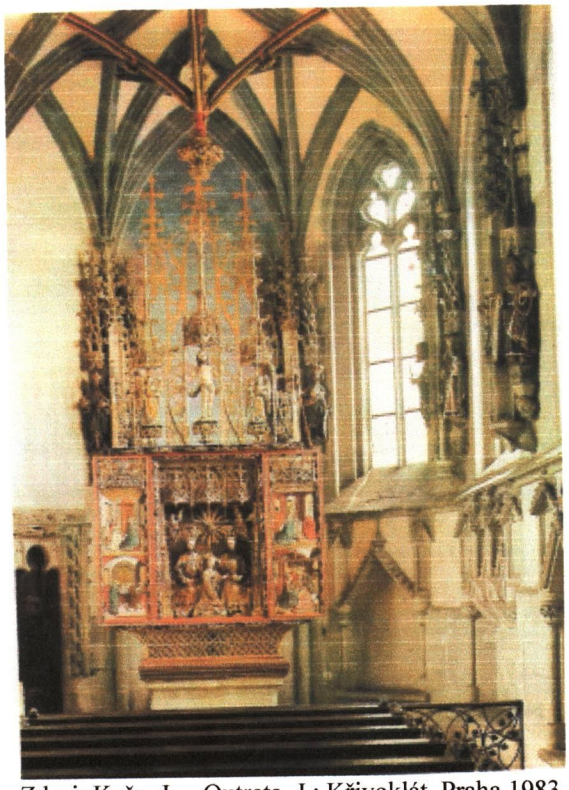
Zdroj: http://www.krivoklat.cz/cz/fotogalerie/

Příloha č. 6 - Pomník K. E. Fürstenberka

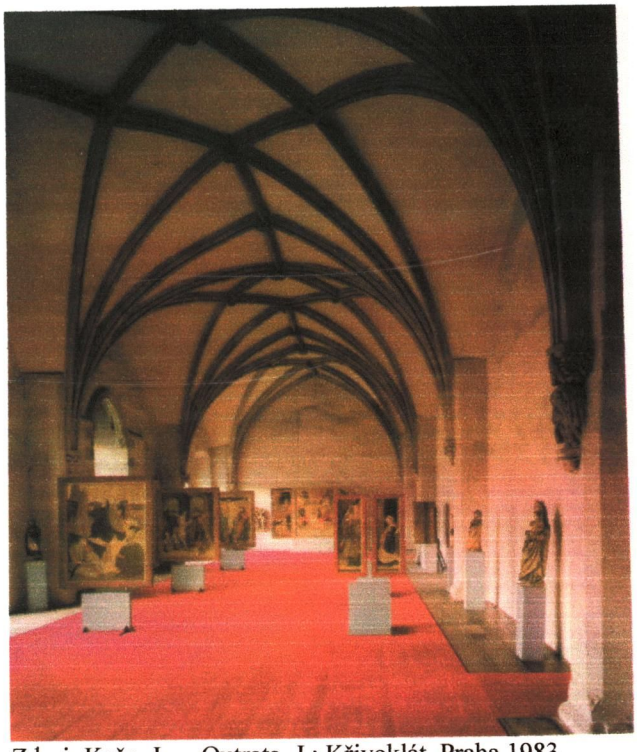
Zdroj: http://www.krivoklat.cz/cz/fotogalerie/

Příloha č. 7 - Hradní kaple

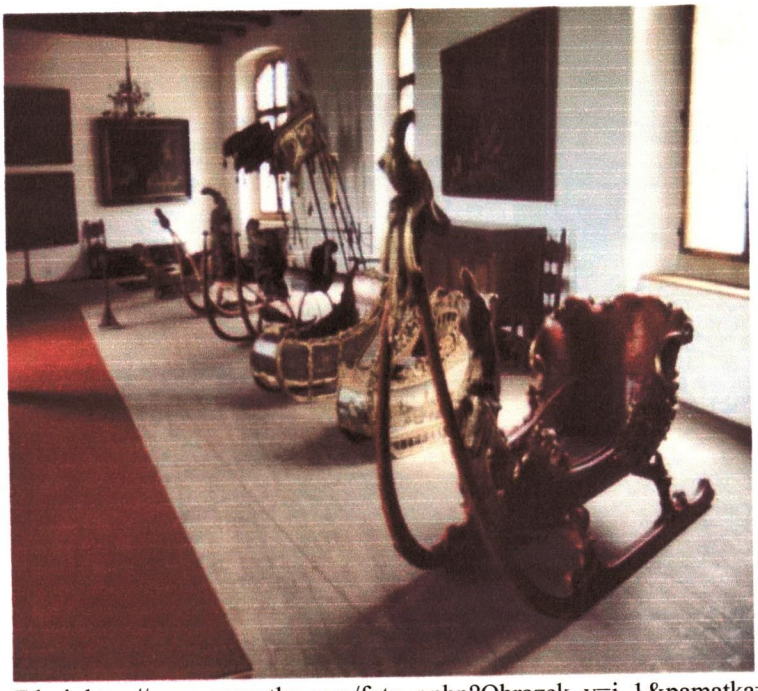
Zdroj: Kaše, J. – Outrata, J.: Křivoklát, Praha 1983

Příloha č. 8 - Královský sál

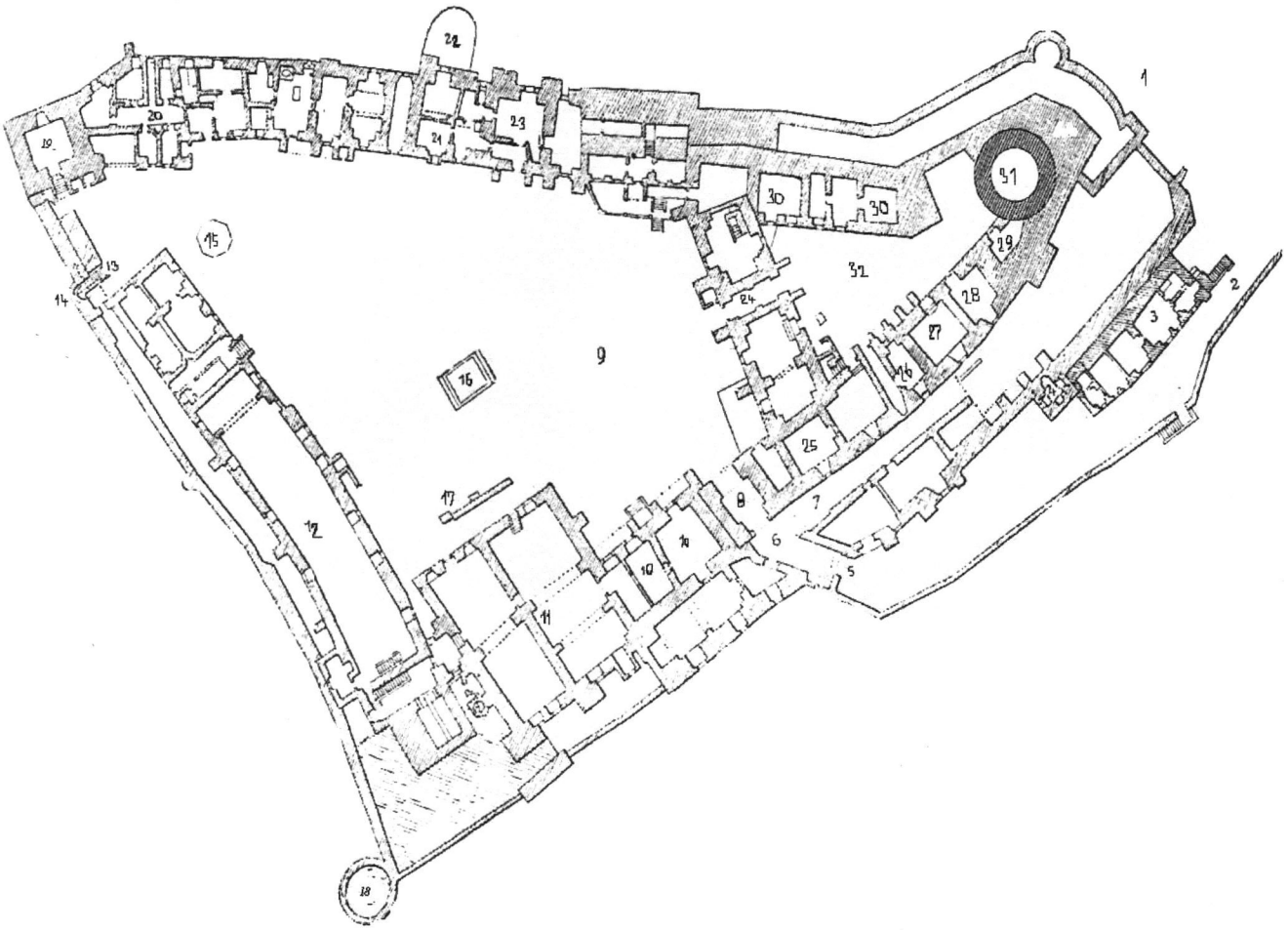
Zdroj: Kaše, J. – Outrata, J.: Křivoklát, Praha 1983

Příloha č. 9 - Expozice saní v Hradním muzeu

Zdroj: http://www.pamatky.com/foto_r.php?Obrazek_v=i_1&pamatka=krivoklat

Příloha č. 10 - Plán hradu Křivoklát

Vysvětlivky:

1. Příkop na východní straně hradu
2. Místo bývalé brány
3. Pokladna (dříve četnická kasárna)
4. Vížka řečená bašta
5. Druhá brána
6. Průjezd
7. Parkán
8. Čtverhranná prochoditá věž
9. Dolní nádvoří
10. Lednice
11. Hejtmanství, galerie U kamen
12. Výstavní síň Purkrabství
13. Schody ke hradb
14. Vížka v hradbě a v ní schody na hradbu
15. Studna
16. Kašna
17. Vchod ke sklepům
18. Zlatá bašta
19. Věž Huderka
20. Bývalá kovárna
21. Dnes občerstvení
22. Bývala věž na Liškách
23. Dnes informační středisko
24. Průjezd brány zadního hradu
25. Sklep, v němž seděl Augusta, při tom druhý sklep skrze nějž se chodí
26. Sklep, v němž seděl Šimon Firbas z Husince
27. Sklep, v němž seděl Jakub Bílek
28. Jiný sklep s vězením
29. Sklep
30. Sklepy někdy řečené šenky
31. Velká věž
32. Horní nádvoří

Zdroj: Sedláček, A.: Hrady, zámky a tvrze království českého, Díl VIII, Praha 1891

Příloha č. 11 – Turistické trasy procházející Křivoklátem

Vysvětlivky: ●●●●● značená cyklotrasa

▬▬▬ hranice CHKO

Zdroj: propagační materiál města Rakovník ve spolupráci s dalšími obcemi regionu, Rakovník 2003

Příloha č. 12 – Přehled kulturních akcí SH Křivoklát

Hrad Křivoklát – akce roku 2006		
15. – 17. duben	**Velikonoce na Křivoklátě**	velikonoční jarmark, koncerty,mše a divadelní představení
6. květen	**Mezinárodní sraz mopedistů**	
21.května	**Peřiny**	11.ročník slavnosti spojené s plněním manských povinností
červenec – srpen	**Léto na Křivoklátě**	festival koncertů, divadelních představení a výstav
14. července	**Francouzský den na Křivoklátě**	setkání s francouzskou družinou
1.- 6. srpen	**Křivořezání**	11.ročník řezbářského sympozia
16. září	**Křivoklátské panování**	3. ročník setkání rychtářů na hradě, jarmark, řemesla
14. - 15. říjen	**Křivoklání**	rytířská klání, trhy, řemesla, divadelní a taneční vystoupení
9. - 10. prosinec 16. - 17. prosinec	**Advent na Křivoklátě**	adventní mše, vánoční jarmark, řemesla, divadelní a taneční vystoupení
Hamousův statek Zbečno – akce roku 2006		
15.-16. červenec	Šafářův dvoreček	Lidová řemesla a zvyky na zbečenské rychtě, pečení chleba

Zdroj: http://www.krivoklat.cz

Příloha č. 13 - Ceník svatebních obřadů (v Kč)

Občané ČR s bydlištěm mimo matriční obvod OÚ Křivoklát	2 100,-
Občané ČR, z nichž alespoň jeden spadá pod matriční obvod OÚ Křivoklát	500,-
Sňatek občana ČR s cizincem (včetně uvítání purkrabím a pážaty v historických kostýmech	3 100,-
Sňatek mezi dvěma cizinci (včetně uvítání purkrabím a pážaty v historických kostýmech, historická hudba)	6 600 ,-
Občané ČR mimo pobyt v ČR s cizincem	4 000,-
Uzavření manželství mimo stanovenou dobu nebo mimo úředně určenou místnost je účtován příplatek	1 000,-
V uvedených cenách není zahrnut pronájem obřadní síně	

Zdroj: http://web.telecom.cz/obec_krivoklat/svatby.html

Příloha č. 14 - Vzor dotazníku

DOTAZNÍK

Vážený pane, vážená paní,
dovoluji si Vás požádat o vyplnění dotazníku, který je anonymní a zjištěné informace budou využity pro zpracování bakalářské práce Ivy Hralové, studentky Katedry cestovního ruchu na Zemědělské fakultě Jihočeské university v Českých Budějovicích.
***Zadané téma**: Státní hrad Křivoklát jako atraktivita cestovního ruchu*

1. Kolikrát jste Státní hrad Křivoklát navštívili ?

☐ poprvé
☐ jednou
☐ dvakrát
☐ vícekrát

2. Jaký je důvod vaší opětovné návštěvy ?

.....

3. Co je důvodem vaší návštěvy na Křivoklátě

☐ výlet
☐ náhodné zastavení
☐ návštěva známých
☐ návštěva příbuzných
☐ jiné.....

4. Jak dlouho se chcete na Křivoklátě zdržet ?

.....

5. Hodláte se v případě delšího pobytu ubytovat v některých z ubytovacích zařízení ?

☐ ano, v Křivoklátě
☐ ano, jinde
☐ ne

6. Hodláte využít některých ze služeb stravovacího zařízení ?

☐ ano
☐ ne

7. Jakého dopravního prostředku jste k návštěvě Křivoklátu využili ?

☐ automobil
☐ autobus
☐ vlak
☐ motorka
☐ jízdní kolo
☐ pěšky
☐ jinak.....

8. Odkud jste se o Státním hradě Křivoklát dozvěděli ?

□ příbuzní
□ přátelé, známí
□ Internet
□ televize
□ rádio
□ informační centrum
□ jiný zdroj.....

9. Co byste na Křivoklátě hodnotili jako pozitivní ?

.....

10. Co byste na Křivoklátě hodnotili jako negativní ?

.....

Osobní údaje /pro statistické účely/

Pohlaví
□ muž
□ žena

Věk
□ do 18 let
□ 19 – 30
□ 31 – 40
□ 41 – 50
□ 51 – 60
□ 61 a více

Bydliště
□ Praha
□ Středočeský kraj
□ Plzeňský kraj
□ Karlovarský kraj
□ Ústecký kraj
□ Jihočeský kraj
□ Pardubický kraj
□ Královehradecký kraj
□ Liberecký kraj
□ Moravskoslezský kraj
□ Olomoucký kraj
□ Zlínský kraj
□ Vysočina
□ Jihomoravský kraj

Zaměstnání
□ zaměstnanec
□ student
□ mateřská dovolená
□ bez zaměstnání
□ důchodce
□ podnikatel

Děkuji za spolupráci

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
knihovna katedry CR - ZF